

**UNDERVISNINGS
MINISTERIET**
STYRELSEN FOR
UNDERVISNING OG KVALITET

Vejledning til folkeskolens prøver i faget dansk – 9. klasse

Styrelsen for Undervisning og Kvalitet
November 2019

Indholdsfortegnelse

Indholdsfortegnelse	2
Indledning	4
Prøvegrundlag	5
Prøveform og –forløb	5
Prøvegrundlag retskrivning og læsning	6
Prøveform- og prøveforløb i retskrivning og læsning	7
Hjælpemidler.....	8
Anvendelse af it	9
Vurderingskriterier.....	9
Skriftlig prøve	10
Prøvegrundlag	10
Overblik over fremstillingsformer og sammenhæng med skrivekrav	10
Prøvens form og prøvens forløb.....	12
Rammer for prøven	12
Opgaverne	13
Anonymisering af elevbesvarelse	13
Specielt om kilder	13
Aflevering	13
Hjælpemidler.....	14
Censur	14
Vurderingskriterier.....	14
En helhedsvurdering	15
Uddybning af vurderingskriterier.....	20
Opgavens krav.....	20
Genre og fremstillingsform	20
Disponering	20
Relevans	21
Anvendelse af internettet	21
Snyd	21
Usikker bearbejdning af internettets tekster.....	21
Kildeliste	22
Sproget	22
Korrektur.....	22
Layout	23
Mundtlig prøve.....	24

Opgivelser – gælder både prøveform A og prøveform B	24
Tekst kategorier.....	24
Tekstopgivelser	26
Dansk litteraturs kanon	28
Prøvegrundlag prøveform A	29
Prøveform.....	29
Prøveoplæg.....	29
Oplæsning	30
Hjælpemidler.....	30
Prøven	31
Censur – gælder både prøveform A og B	31
Vurderingskriterier prøveform A	31
Karakterbeskrivelse.....	32
Mundtlig fremstilling	34
Tekstarbejde	35
Prøvegrundlag prøveform B.....	37
Prøveform og prøveforløb.....	38
Fordybelsesområder	38
Lodtrækning	41
Forberedelsen til prøven.....	42
Elevens arbejde	42
Vejledning.....	43
Synopsis – disposition for den mundtlige prøve.....	44
Samarbejdet mellem lærer og censor	45
Prøveafholdelsen	45
Vurderingskriterier.....	46
Karakterbeskrivelse prøveform B	47
Prøve på særlig vilkår og fritagelse.....	50
Sygeprøver	50
Bilag A	51
Bilag B prøveform A.....	52
Bilag B prøveform B.....	53
Bilag C	54
Prøvebekendtgørelsen	54

Indledning

Formålet med denne vejledning er at forklare og uddybe de krav, der stilles i prøvebekendtgørelsen i faget, således at skolens ledelse, faglærere og censor kan få svar på de spørgsmål, der måtte være i forbindelse med forberedelse og afholdelse af folkeskolens prøver.

Vejledningen tydeliggør den sammenhæng, der er mellem Fælles mål, prøvebekendtgørelsen og vurderingskriterier for prøverne i dansk. Kravene i faget dansk, som de er beskrevet i Fælles Mål og prøvebekendtgørelsen, danner grundlaget for tilrettelæggelsen af prøverne i dansk. Ifølge folkeskolelovens § 18, stk. 3, skal undervisningens indhold fastlægges således, at kravene ved prøverne i de enkelte fag kan opfyldes.

Fælles mål i dansk består af fagformål, kompetenceområder, kompetencemål og færdigheds- og videnområder, som alle skal indgå i tilrettelæggelsen af undervisningen i det enkelte fag. Desuden er der i udvalgte områder i dansk opstillet opmærksomhedspunkter, og der er kanonlister, der også indgår som bindende elementer i undervisningen. For alle fag findes der vejledende færdigheds- og vidensmål.

Prøverne i dansk tager udgangspunkt i de bindende kompetencemål. Færdigheds- og vidensmålene bygger på grundige faglige vurderinger af, hvilke færdigheder, viden og fagligt indhold, der er nødvendigt for at opnå de forskellige kompetencemål. Færdigheds- og vidensmålene beskriver centrale færdigheder og viden i de enkelte fag i en mere konkret form, og indgår derfor i prøverne, selv om færdigheds- og vidensmålene er vejledende.

Eleverne skal inden prøverne orienteres om prøvekravene og vurderingskriterierne og om, hvordan prøvernes enkelte dele vil foregå. Eleverne skal ligeledes orienteres om praktiske og proceduremæssige forhold samt ordens- og prøveregler jf. Prøvebekendtgørelsen kapitel 2, § 3 stk. 2 og 3.

Denne vejledning er justeret i henhold til BEK nr 1128 af 14/11/2019

Læs mere i:

- **Prøvebekendtgørelsen:** <https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=211196>
- **Fagbilaget for dansk findes i prøvebekendtgørelsens bilag 1 samt bagerst i vejledningen**
- **Fælles Mål for dansk i 7.-9. klasse:** <https://emu.dk/grundskole/dansk/faelles-mal>
- **Læseplanen for dansk i 7-9. klasse:** <https://emu.dk/sites/default/files/2019-08/GSK-L%C3%A6seplan-Dansk.pdf>
- **Vejledning om prøve på særlig vilkår og fritagelse:** <https://www.uvm.dk/folkeskolen/folkeskolens-proever/tilrettelaeggelse/proeve-paa-saerlige-vilkaar-og-fritagelser>
- **Karakterbekendtgørelsen:** <https://www.retsinformation.dk/forms/r0710.aspx?id=167998>
- **Elevfolderen "Når du skal til prøve":** <https://uvm.dk/folkeskolen/folkeskolens-proever/afholdelse/retningslinjer-ved-skriftlige-proever>
- **Retningslinjer for skriftlige prøver:** <https://uvm.dk/folkeskolen/folkeskolens-proever/afholdelse/retningslinjer-ved-skriftlige-proever>
- **Retningslinjer for mundtlige prøver:** <https://uvm.dk/folkeskolen/folkeskolens-proever/afholdelse/retningslinjer-ved-mundtlige-proever>
- **Vejledning om digitale prøver:** <http://stil.dk/Arbejdsomraader/Drift-og-support/Support/Test-og-proever/FAP>
- **Yderligere information og vejledning om prøveafholdelse kan læses i prøvemappen:** <http://www.uvm.dk/Uddannelser/Folkeskolen/Folkeskolens-proever>

Spørgsmål vedrørende prøverne i dansk kan sendes til:
dansk@stukuvvm.dk eller fp@stukuvvm.dk

Prøvegrundlag

Prøverne i dansk bygger på de kompetencemål og underliggende færdigheds-vidensområder, som de udtrykkes i Fælles Mål og læseplanen for dansk. I bekendtgørelsen og fagbilaget ekspliciteres de underliggende krav i forhold til stofområder, tekstmængde og prøvekrav i øvrigt.

Kompetencemålene udtrykker de kompetencer, som eleverne i 9. klasse skal opnå i faget dansk:

- Eleverne kan styre og regulere læseprocessen og diskutere teksters betydning i kontekst
- Eleverne kan udtrykke sig forståeligt, klart og varieret i skrift, tale, lyd og billede i en form, der passer til genre og situation
- Eleverne kan forholde sig til kultur, identitet og sprog gennem systematisk undersøgelse og diskussion af litteratur og andre æstetiske tekster
- Eleverne kan deltage reflekteret i kommunikation i komplekse formelle og sociale situationer

Fælles Mål og læseplan findes på: <https://emu.dk/grundskole/dansk>

Ifølge folkeskolelovens § 18, stk. 4, samarbejder lærere og pædagoger, jf. § 29 a, løbende med den enkelte elev om fastlæggelse af de mål, der søges opfyldt. Elevernes arbejde tilrettelægges under hensyntagen til disse mål.

Bedømmelse af prøverne tager udgangspunkt i karakterbekendtgørelsen. BEK nr. 262 af 20/03/2007 <https://www.retsinformation.dk/forms/r0710.aspx?id=25308>

Bekendtgørelsen findes på: <https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=198165>

Der gives én karakter for læsning og én karakter for retskrivning samt én for skriftlig fremstilling og én for mundtlig dansk. Karakteren gives efter 7-trins-skalaen. I alt gives der fire karakterer i dansk, jf. skemaet nedenfor.

Karaktergivningen skal ske på grundlag af de faglige krav og mål, der er opstillet for den enkelte prøve (absolut karaktergivning). Se i øvrigt <http://www.uvm.dk/l-fokus/7-trins-skalaen/Anvendelse-af-7-trins-skalaen>

Bundne prøvfag		Prøvekarakter
Dansk	Læsning	
	Retskrivning	
	Skriftlig fremstilling	
	Mundtlig	

Prøveform og –forløb

I 9. klasse aflægger eleverne folkeskolens bundne prøver i faget dansk. Prøverne består af en prøve i retskrivning og læsning, en prøve i skriftlig fremstilling, og en prøve i mundtlig dansk, hvor der vælges mellem prøveform A og prøveform B.

Ved valg af mundtlig prøveform, henvises til: BEK nr 1128 af 14/11/2019
<https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=211196> fagbilag 1

1.19 Ved afholdelse af den mundtlige prøve vælges der mellem enten prøveform A, jf. pkt. 1.21-1.25, eller prøveform B, jf. pkt. 1.26-1.34. pkt. 1.36-1.44.

1.20. Den valgte prøveform er fælles for alle elever på samme hold. Ved skoleårets begyndelse træffer skolens leder bestemmelse om prøveformen.

I praksis bør beslutningen i forhold til valg af prøveoplæg naturligvis drøftes med holdets/klassens dansk lærer.

Beslutningen skal registreres på skolen, men ikke indberettes til Styrelsen for Undervisning og Kvalitet. Skolen sikrer, at elever og forældre er grundigt orienterede om den valgte prøveforms indhold og form. Prøven er individuel for alle elever. Ved prøveform B kan der i fordybelsesperioden arbejdes i grupper. Kravene til opgivelserne er de samme for begge prøveformer.

I det følgende vil henholdsvis prøveform og forløb for prøverne blive udfoldet indenfor henholdsvis retskrivning og læsning, skriftlig fremstilling samt mundtlig prøve – a-prøve og b-prøve.

Prøvegrundlag retskrivning og læsning

Prøvebekendtgørelsen BEK nr 1128 af 14/11/2019

<https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=211196> Fagbilag 1 for dansk

Prøven i retskrivning og læsning ligger samlet som én prøve, men består af to selvstændige dele – en prøve i retskrivning og en prøve i læsning. Den samlede prøve varer 1½ time. Heraf afsættes 1 time til retskrivningsdelen med lærerens diktering og elevernes selvstændige arbejde med ordbøger og opgaver. ½ time afsættes dernæst til elevernes selvstændige arbejde med læsedelen.

I det følgende vil fælles retningslinjer for de to dele (retskrivning og læsning) blive belyst, ligesom prøverne vil blive beskrevet hver for sig.

På <https://www.uvm.dk/folkeskolen/folkeskolens-proever/afholdelse/retningslinjer-digitale-selvrettende-proever> findes følgende materiale, som kan hjælpe med at afklare, hvordan prøverne forløber, og om skolen er teknisk parat til de digitale selvrettende prøver:

- Bedømmelser og forløbsrapporter
- It-krav
- Lokal tidsstyring
- Plan B (prøverne på papir)
- Driftsinformation

I brugervejledningen kan man læse om de tekniske krav til afvikling af de digitale prøver. De forskellige trin i processen for forberedelse, booking, prøveafvikling og træk af prøveresultater gennemgås detaljeret. Samme sted findes også en tjekliste til den tilsynsførende, som kan benyttes under prøven.

Prøveform- og prøveforløb i retskrivning og læsning

Indhold i prøven i retskrivning

Ved prøven i retskrivning prøves elevernes færdighed i at stave ord og vendinger i dansk skriftsprog, som de møder det i skønlitterære tekster, brugstekster og fagtekster. Endvidere afprøves deres færdighed i at bruge sproget korrekt, at sætte tegn, og at genkende ordklasser. Prøven i retskrivning varer 60 minutter og omfatter lærerens oplæsning og elevernes efterfølgende selvstændige arbejde med sprog- og sprogbrugsopgaver samt opslag i ordbøger.

Eksempler på opgavetyper findes på: <http://materialeplatform.emu.dk/eksamensopgaver/fsk/index.html>

Der kan læses om kommareglerne i hæftet Kommaregler, Dansk Sprognævns skrifter.

Dansk Sprognævn bruger betegnelserne "startkomma" og "ikke startkomma". Hvis man anvender startkomma, sætter man komma foran ledsætninger. Det er vigtigt, at eleverne lærer at være konsekvente i deres kommasætning, og at de er bevidste om, hvilken kommateringsmulighed de anvender.

Bemærk, at det er blevet præciseret, at kommaopgaven bedømmes ud fra elevens korrekte markering på det digitale svarark. Det betyder, at hvis en elev fx markerer *Jeg sætter ikke startkomma* på svararket på skærmen og derefter sætter startkommaer, så er de pågældende kommaer ikke sat i overensstemmelse med markeringen, og de giver derfor ingen point. Og hvis en elev undlader at markere, så gives kun point for de kommaopgaver, hvor det ikke gør nogen forskel, om man sætter startkomma eller ej.

Eleverne kan bevæge sig rundt mellem opgaverne ved at trykke på numrene.

Form og indhold i prøven i læsning

Ved prøven i læsning prøves eleverne i deres læsekompetence, som den er beskrevet i Fælles Mål: *Eleven kan styre og regulere sin læseproces og diskutere teksters betydning i deres kontekst*

Eleverne skal anvende forskellige læsemåder, læseteknikker og læseforståelsesstrategier for hurtigt og hensigtsmæssigt at kunne løse opgaverne. Opgaverne kræver forskellige læseteknikker, som fx at skimme en tekst, at punktlæse eller at nærlæse.

Ved prøven i læsning vurderes elevernes læsekompetence i forhold til forskellige typer tekster.

Prøven i læsning består af fem tekster med tilhørende opgaver. Eleverne får ved prøvens start udleveret et teksthæfte med de fire første tekster. Svararket er digitalt. Opgave 5, der er en parentesopgave (clozetest) vil kun forefindes digitalt.

Læseprøven består af forskellige tekster. Ved læsedelen vil der ikke – som i prøven i retskrivning – være et fælles emne, som danner udgangspunkt for teksterne. Der vil altid være variationer i prøveteksternes emneområder, genrer og ordvalg.

Teksternes sammensætning kan fx være:

- en multimodal faktatekst: Fx et opslag bestående af tekst og grafiske elementer
- en fortælling (eventyr, myte, sagn)
- en faglig artikel
- en nyskrevet fiktiv tekst (novelle)

- en opinionstekst (essay, klumme, debatindlæg)

Ud over søgeteksten (den multimodale fagtekst) vil den samlede læsedel være på cirka 4.500 ord. Tekster og opgaver vil have varierende længde og sværhedsgrad. Samlet vil prøven være så omfangsrig, at eleverne skal kunne læse med stor sikkerhed og høj hastighed for at nå at besvare alle opgaver korrekt.

Der findes 50 opgaver til læseprøven.

Praktiske forhold i forbindelse med prøven i retskrivning og læsning

Tidligst 15 minutter inden prøven åbner skolens leder eller dennes stedfortræder konvolutten med lærerark, således at den/de, der skal diktere, kan gennemse instruktionen og teksten på lærerarket. Lederen af skolen bestemmer, hvem der skal diktere. Det bør normalt være læreren i faget. Den, der dikterer, er ikke tilsynsførende og skal forlade lokalet, når dikteringen er færdig.

Gennemlæsningen af instruktionen og teksten på lærerarket behøver ikke at finde sted i prøvelokalet, men må fx gerne ske på skolens kontor, således at alle de lærere, der skal diktere, i fællesskab kan afklare eventuelle tvivlsspørgsmål. De tilsynsførende bør også være til stede ved denne gennemgang.

Det skal understreges over for de tilsynsførende, at de skal følge med i lærerens oplæsning og gribe ind, hvis der sker fejl, så disse fejl kan blive rettet med det samme.

Diktaten oplæses først én gang i sammenhæng for eleverne, og derefter dikteres de enkelte dele mellem skråstregerne to gange tydeligt og klart og med talesprogets udtale.

Samlet set varer prøven 1½ time. Heraf afsættes én time til retskrivningsprøven med lærerens diktering og elevernes selvstændige arbejde med opgaver i dansk sprog og sprogbrug samt opslag i ordbøger. Der udleveres notatpapir. Opgaver besvares digitalt. Efter én time lukkes prøven i retskrivning, og læsehæfte uddeles, og der gives digitalt adgang til læseprøven, således at eleverne umiddelbart efter retskrivningsprøven kan fortsætte læseprøven. Prøven i læsning varer 30 minutter. Der læses i det uddelte læsehæfte, og opgaver besvares digitalt.

Antallet af tilsynsførende i hvert prøvelokale skal være tilstrækkeligt til at sikre, at prøveafholdelsen sker efter bekendtgørelsens regler.

Hjælpemidler

§ 25 Hjælpemidler kan anvendes under en prøve i det omfang, det fremgår af bilag 1 og 2.

Fagbilag1, pkt. 1.7.

Ved prøven må der anvendes trykte og elektroniske ordbøger, der er i overensstemmelse med gældende retskrivning, som den er fastsat af Dansk Sprognævn. Ordbøger, som ikke kan medbringes eller opbevares lokalt, kan efter skolelederens nærmere anvisninger tilgås via internettet.

Prøvebekendtgørelsen

Ved prøven i retskrivning og læsning må benyttes alle de ordbøger, der har været anvendt i den daglige undervisning, og som er i overensstemmelse med gældende retskrivning, som den er fastsat af Dansk Sprognævn. Information om hvorvidt en ordbog er i overensstemmelse med gældende retskrivning, fremgår typisk af kolofonen. Hvis man er i tvivl, må man kontakte det forlag, der udgiver ordbogen.

Eleverne må benytte de ordbøger, de selv ønsker. Skolen er imidlertid ikke forpligtet til at stille andre ordbøger til rådighed end dem, der er benyttet i undervisningen.

Ordbøger med ordforklaringer og information om ordklasser må gerne benyttes, mens ordbøger og tekstbehandlingsprogrammer med indbygget stavekontrol (hvor forkert stavede ord fx markeres ved understregning i teksten) ikke må benyttes. Ligeledes må forskellige søgefunktioner på computeren, såsom Ctrl F ikke anvendes.

Elever med dansk som andetsprog har ret til at anvende ordbøger fra deres eget sprog til dansk og fra dansk til deres eget sprog, eventuelt via et tredje sprog. Google Translate er ikke tilladt. Generelt gælder det, at der i prøven i *retskrivning* og *læsning* vil kunne forekomme ord, der ikke kan findes i alle ordbøger, i enkelte tilfælde ikke i nogen ordbøger, fx nye ord i sproget eller en række sammensatte ord. Ved de sidstnævnte kan eleverne ofte hente hjælp til stavningen ved at slå de enkelte orddele op.

Der kan også forekomme retskrivningsproblemer, der kræver, at eleverne er i stand til at anvende ordbogens register- og paragrafdel. Denne del af *Retskrivningsordbogen* må eleverne derfor også være fortrolige med.

Kun stavemåder og opslag fra *Retskrivningsordbogen* 4. udgave (2012) og eventuelle nyere udgivelser fra Dansk Sprognævn godkendes.

Der henvises til uvm.dk/fps hjemmeside om hjælpemidler: <http://uvm.dk/folkeskolen/folkeskolens-proever/afholdelse/tilladte-hjaelpemidler>

Anvendelse af it

§ 25. Stk. 2. Medmindre det fremgår af bilag 1 og 2, må internettet ikke anvendes til at søge efter, tilgå eller anvende hjælpemidler, herunder informationer, noter, værktøjer mv., ligesom eleverne ikke må kommunikere eller dele deres dokumenter med andre under prøven.

Eleverne må ikke benytte adgangen til internettet til at kommunikere med andre, og de må ikke benytte internettet til at få adgang til andre end de tilladte hjælpemidler.

Det er skolelederens ansvar at sikre, at eleverne ikke kommunikerer utilsigtet eller benytter ulovlige hjælpemidler. Det er på den baggrund vigtigt, at skolelederen informerer eleverne grundigt om såvel reglerne for brugen af internettet som konsekvenserne af snyd under prøverne.

Styrelsen for Undervisning og Kvalitet har udarbejdet en elevfolder, hvor eleverne kan orientere sig i, inden prøverne, hvilke hjælpemidler de må anvende til de forskellige prøver.

<https://www.uvm.dk/folkeskolen/folkeskolens-proever/tilrettelaeggelse/information-til-elever>

Der henvises til uvm.dk/fps hjemmeside om hjælpemidler: <http://uvm.dk/folkeskolen/folkeskolens-proever/afholdelse/tilladte-hjaelpemidler>

Vurderingskriterier

For prøven i retskrivning og læsning gives der et point for hvert rigtigt svar på en stillet opgave. Der findes kun ét rigtigt svar pr. opgave. Det er omsætningstabellen, der afgør karakteren. Omsætningstabellen kan variere fra år til år afhængig af foricensuren.

Den endelige karakter fra de to prøver bliver tilsendt skolens leder digitalt.

Skriftlig prøve

Prøvegrundlag

Prøvebekendtgørelsen BEK nr 1128 af 14/11/2019

<https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=211196> Fagbilag 1 for dansk 1.9ff

Der prøves i at

- forholde sig analytisk og reflekterende til tekster og andre udtryk fra forskelligartede medier,
- styre skriveprocessen fra idé til færdig tekst,
- udtrykke sig i en sammenhængende og disponeret form,
- skrive forståeligt, klart og varieret i teksttyper, der passer til situation og kontekst,
- udvikle og udvide ordforråd og begrebsverden,
- vise indsigt i sprogets spændvidde fra hverdagsprog til kunstneriske udtryksformer,
- beherske et sikkert sprog med korrekt stavning,
- kunne læse korrektur på egne tekster,
- anvende forskellige teksttyper, stilarter og de vigtigste regler for sprogrigtighed i forhold til målgruppen,
- anvende forskellige fremstillingsformer, fortælleteknikker og virkemidler,
- udtrykke tekstens hensigt, målgruppe og situation,
- layoute tekster så det fremmer kommunikation og
- anvende internettets muligheder bevidst og hensigtsmæssigt i relevant omfang.

Overblik over fremstillingsformer og sammenhæng med skrivekrav

Alle opgaveformuleringer indeholder et overordnet skrivekrav, der skal udfoldes i en specifik situation og med nogle bestemte indholdselementer og fremstillingsformer. Det overordnede skrivekrav er ofte en genre eller et medie. Det kan også være en opfordring til, at eleverne selv vælger blandt nogle givne

De skal lære at beherske forskellige fremstillingsformer herunder skrive tekster med forskellige hensigter og kunne anvende dette i de formulerede skrivekrav og underliggende skrivehandlinger som vist i illustrationen på næste side:

Oversigt over sammenhæng mellem læseplan, Fælles Mål og FP9				
Fra læseplan		Fra Fælles Mål	Eksempler på skrivekrav fra FP9	Eksempler på fremstillingsformer/skrivehandlinger fra FP9
Overordnede tekst-kategorier	Tekstkategoriernes hensigt	Vejledende færdighedsvidensmål		
Litteratur og andre æstetiske tekster	At give modtageren en æstetisk oplevelse af et emne.	<ul style="list-style-type: none"> • Fortællende • Informerende • Berettende • Beskrivende • Forklarende • Instruerende • Kommenterende • Vurderende • Argumenterende • Reflekterende 	<ul style="list-style-type: none"> • Blogindlæg • Kommentar • Klumme • Folder • Brev • Debatindlæg • Tale • Essay • Informativonstekst • Fiktionstekst 	<ul style="list-style-type: none"> • Reflektere • Beskrive • Berette • Forklare • Diskutere • Argumentere • Redegøre • Overveje • Fortælle
Fagtekster	At formidle sandfærdig viden.			
Brugstekster	At opfylde en bestemt funktion til en specifik intentioneret modtager i en kommunikationssituation			

I den daglige undervisning skal eleverne lære at beherske forskellige fremstillingsformer. Eleverne skal gennem årene lære at fremstille tekster med forskellige hensigter. De skal lære at skrive tekster, der omhandler faktiske forhold – tekster der udfolder oplevelser, følelser og stemninger, og tekster der udtrykker meninger og holdninger.

De skal kunne forestille sig forskellige afsenderroller og skrive ud fra dette, ligesom de skal lære at formulere sig, så det skriftlige arbejde tilpasses forskellige målgrupper, medier og situationer.

Der kan findes mere information og inspiration : [://www.emu.dk/grundskole/dansk/laeseplan-og-vejledning](http://www.emu.dk/grundskole/dansk/laeseplan-og-vejledning)

Prøvens form og prøvens forløb

Prøvens varighed er 3½ time, og opgaven besvares individuelt. Til prøven er der udviklet et opgavesæt, hvor internettet må anvendes i skriveprocessen. Eleverne skal vælge een af opgaverne.

Opgavesættet rummer flere modaliteter, herunder lyd og levende billeder, og derfor er det også et krav, at eleverne selv medbringer eller har adgang til højretelefoner under hele prøven.

Eleverne må forberede deres skrivning blandt andet ved hjælp af søgning på internettet, læsning af multimodale tekster, arbejde med levende billed- og lydmodaliteter samt undersøgelse af forskellige relevante forhold i relation til opgaveformuleringen og på den baggrund udforme deres besvarelser.

Eleverne må medbringe alle materialer/noter/læremidler osv. kendt fra undervisningen, ligesom de må anvende internettet. Det er vigtigt, at eleverne er gjort bevidste og har lært at disponere hensigtsmæssigt i forhold til den tid, de har til rådighed, sammenholdt med den tid, det tager at søge information og inspiration i materialer fra undervisning, internet osv.

Rammer for prøven

Prøven kan indledes med en samtalerunde af maksimalt 30 minutters varighed ud af de samlede 3½ time. Skolen beslutter, om samtalerunden skal tilbydes, og hvilken varighed den skal have. Varigheden skal være den samme for alle deltagere. I samtalerunden opdeles eleverne i mindre grupper (2-4 elever). Grupperne læser og diskuterer prøveoplæggene, og de kan bl.a. sammen udfolde opgavekrav, situation, afsenderrolle, målgruppe og medie. Hvis eleverne ønsker at deltage i samtalerunden, skal dette meddeles skolen senest en uge før prøven, og grupperne skal være sammensat på forhånd.

Samtalerunden kan foregå i et lokale i nær tilknytning til prøvelokalet, eller i selve prøvelokalet, og der må anvendes de samme hjælpemidler som ved selve prøven. Samtalerunden skal give eleverne mulighed for at gennemgå alle prøveoplæg. Der skal være tilsyn i lokalet, hvor samtalerunden foregår, og samtalerunden må – hvis den foregår i selve prøvelokalet - ikke være til gene for de elever, der ikke deltager i samtalerunden. Det må på forhånd aftales med de tilsynsførende, hvorledes eleverne kommer fra samtalegrupperne til de individuelle arbejdspladser, medbringende noter og lignende fra samtalerunden.

Eleverne skal hver især udforme deres egne noter under samtalerunden, og det skal præciseres, at de ikke må dele dokumenter.

Efter samtalerunden går eleverne til deres individuelle arbejdspladser i prøvelokalet og gennemfører resten af prøven individuelt.

Det er vigtigt, at eleverne er fortrolige med samtalerunden, og at de inden den endelige prøve jævnligt har trænet samtalerundens form. Man kan i undervisningen evt. afprøve denne runde, uden at eleverne efterfølgende skriver de valgte opgaver.

Tidligere eksempler på prøver findes på:

<http://materialeplatform.emu.dk/eksamensopgaver/fsk/index.html>

Opgaverne

Oplæggene til prøven i skriftlig fremstilling er udformet i et opgavesæt med fire opgaver. På forsiden af opgavesættet vil der være en kort intro "Før du skriver", der redegør for prøven samt de generelle vurderingskriterier i relation til indhold, sprog og form, så eleverne er informeret om kriterierne for bedømmelsen af deres arbejde.

Til hver opgave er der en overskrift, en opgavebeskrivelse og eventuelt et link, der leder frem til information, oplysninger eller udtryk, der skal anvendes i opgaven. Det vil fremgå af opgaveformuleringen, hvorvidt eleverne kan eller skal bruge indholdet som inspiration, ligesom det vil være tydeliggjort, om eleven skal søge information og inspiration til faglig understøttelse og kvalificering, eller om det er en mulighed.

Der må efter skolelederens nærmere anvisninger anvendes programmer kendt fra undervisningen til udformning af besvarelsen.

Anonymisering af elevbesvarelse

Eleverne aflægger den skriftlige prøve under et prøvenummer. Som prøvenummer benyttes elevernes Uni•login i stedet for udelukkende at benytte tal.

Nogle skoler vil have fordel af ligeledes at benytte et internt id-nummer til elevernes besvarelser. Det må også gerne fremgå af besvarelsene ved siden af Uni•login, ligesom skolens navn skal fremgå af besvarelsene.

Hvis en elevbesvarelse indeholder elevens eget navn i selve besvarelsen f.eks. hvis en elev skriver sit eget navn, som forfatter i en artikel, skal censor se bort fra dette og betragte navnet som et fiktivt navn.

Der er ingen specifikke krav om særligt udformet sidehoved. Det kan dog være hensigtsmæssigt, at størrelsen på sidehovedet er behersket.

Det skal fremgå tydeligt, hvor mange sider besvarelsen er på.

Specielt om kilder

Eleverne skal inden prøven have lært at gennemføre målrettet og kritisk informationssøgning, ligesom de skal kunne anvende korrekt kildeangivelse, så både eventuel forfatter/udgiver, titel på websiden/artiklen, websidens/hovedsidens navn, den fulde URL-adresse og dato for besøg på siden fremgår af kildelisten.

En liste over anvendte kilder (links) angives sidst i besvarelsen. Se mere om kilder i afsnittet vurderingskriterier.

Aflevering

Besvarelsen i skriftlig fremstilling udarbejdes digitalt og printes, og eleverne skal attestere med deres uni•login.

Hjælpemidler

§ 25 Hjælpemidler kan anvendes under en prøve, i det omfang det fremgår af bilag 1 og 2.

Fagbilag1, pkt. 1.17

Ved prøven må der anvendes de specifikke hjælpemidler, som har været anvendt i den daglige undervisning. Det er desuden tilladt at anvende enhver information fra internettet. Eleverne må dog ikke kommunikere eller dele deres dokumenter med andre under prøven.

Prøvebekendtgørelsen

Alle former for hjælpemidler må anvendes, så længe det ikke er til gene for andre i lokalet. Eleverne skal være godt bekendt med, at den vide ramme for at anvende alle former for hjælpemidler kan gå ud over det væsentligste fokus i denne prøvesituation, nemlig at eleverne får vist deres individuelle skriftsproglige kompetencer.

Opstår der før, under eller efter prøven en formodning om, at en elev uretmæssigt har skaffet sig selv eller ydet andre hjælp, har benyttet ikke-tilladte hjælpemidler, har udgivet en andens arbejde for sit eget eller har anvendt eget tidligere bedømt arbejde uden henvisning hertil, indberettes dette til skolens leder. Se i øvrigt vurdering og procedure for snyd og plagiat side 24 i denne vejledning eller i § 40 i prøvebekendtgørelsen: <https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=183762 - id7774dae-3fdf-47fb-8e15-889b14df8c97>

Censur

Læs prøvebekendtgørelsen BEK nr 1128 af 14/11/2019

<https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=211196> kapitel 6

Læs mere om den skriftlige censur i censorvejledningen:

<http://uvm.dk/Uddannelser/Folkeskolen/Folkeskolens-proever/Censur-og-evaluering/For-censorer>

Censor gør notater under rettetarbejdet ud fra vurderingskriterieskemaet, der er i bilag A i denne prøvevejledning. Notaterne danner udgangspunkt for karaktergivningen. Censor gemmer sine notater i tre måneder, efter bedømmelsen er afsluttet, eller en eventuel klagesag er afgjort.

Vurderingskriterier

Efter prøvens afholdelse udsender Styrelsen for Undervisning og Kvalitet en rettevejledning om forhold i opgavesættet, der kræver særlig opmærksomhed ved vurdering af besvarelsene. Rettevejledning vil være i form af et webinar og en efterfølgende Q/A, som samtlige beskikkede censorer skal tilgå. Webinaret vil blive lagt ud på Materialeplatformen, når censorernes bedømmelsesperiode er forbi:

<http://materialeplatform.emu.dk/eksamensopgaver/fsk/index.html>

Ved skriftlig fremstilling gives én karakter for besvarelsen. Karakteren for besvarelsen fastsættes på grundlag af en helhedsvurdering af besvarelsens indhold, sprog og form.

Helhedsvurderingen foretages ved, at man sammenholder besvarelsen med de enkelte områder i vurderingskriterierne og efterfølgende afvejer og giver en samlet vurdering. Mangler ved et enkelt af kriterierne kan ikke alene diskvalificere en besvarelse.

Karaktergivning

Eleverne vurderes efter 7-trins-skalaen, der omfatter følgende karakterer:

12 Fremragende

10 Fortrinligt

7 Godt

4 Jævnt

02 Tilstrækkeligt

00 Utilstrækkeligt

÷3 Helt uacceptabelt

Karaktergivningen skal ske på grundlag af de faglige krav og mål, der er opstillet for den enkelte prøve (absolut karaktergivning). Se i øvrigt Bekendtgørelse nr. 262 af 20. marts 2007 om karakterskala og anden bedømmelse.

En helhedsvurdering

I den samlede bedømmelse indgår en vurdering af besvarelsens indhold, sprog og form. Afgørende for besvarelsens kvalitet er den helhed og sammenhæng, den enkelte elev har formået at skabe i besvarelsen ved at kombinere opgaveformuleringens krav med skriftlige færdigheder og personlige, men indbyrdes afhængige valg. En besvarelse, der kun besvarer dele af en opgaveformulering, kan ikke siges at være dækkende i forhold til opgavens krav. Entydige krav, fx om specifikke fremstillingsformer, en særlig målgruppe eller en bestemt afsenderrolle, skal være opfyldt, for at den samlede helhed er til stede.

Nyere programmer til tekstbehandling leveres med et antal skabeloner til forskellige formål. Fokus skal være på output. Det vil sige, at det vurderes, hvorvidt eleverne kan vælge de rigtige digitale redskaber til at frembringe det ønskede layout, så det fremmer kommunikationen.

Vurderingskriterier er baseret på karakterbekendtgørelsen, Fælles Mål og bekendtgørelsens krav.

Der gives én karakter baseret på en helhedsvurdering af 3 dimensioner: *indhold, sprog og form*

Vurderingens 3 dimensioner	Vurderingskriterier	Forklaring
Tekstens indhold	Opgavens krav	I hvilken grad er opgavens krav angående situation, indholdselementer og fremstillingsformer opfyldt i besvarelsen?
	Genre og fremstillingsform	I hvor høj grad er genrekarakteristika og fremstillingsformer anvendt, så det passer til tekstens hensigt, målgruppe og situation?

	Disponering	I hvor høj grad er besvarelsen hensigtsmæssigt disponeret, hvad angår indholdets sammenhæng og rækkefølge?
	Relevans	I hvor høj grad er der medtaget indhold som er relevant og dækkende i forhold til tekstens hensigt, målgruppe og situation?
	Anvendelse af internettet	Hvis der i opgaven er stillet krav om, at eleven skal anvende internettet, eller internettet ellers er anvendt, vurderes det, i hvor høj grad eleven kritisk har bearbejdet og anvendt det i samspil med egen viden?
	Kildeliste	Når eleven har anvendt internettet, vurderes det, i hvor høj grad relevante kilder fremgår korrekt i besvarelsen.
Tekstens sprog	Sprog	I hvor høj grad er ordvalg og syntaks tilpasset kommunikationssituationen, og er sproget velvalgt og varieret?
	Korrektur	I hvor høj grad er der i besvarelsen anvendt korrekt stavning, og er der sikkerhed i tegnsætning?
Tekstens form	Layout	I hvor høj grad er besvarelsen layoutet, så den fremmer kommunikationen?

Rækkefølgen i vurderingskriterierne afspejler vægtningen. Fokus er på elevens skriftsproglige kompetencer, herunder hvordan opgavens krav besvares, og hvordan det omsættes til relevant indhold med en god disponering og et godt sprog.

Karakterbeskrivelser

Karakter	Betegnelse	Vejledende beskrivelse
12	Opgavens krav	Besvarelsen dækker alle krav i forhold til situation, indholdselementer og fremstillingsformer.
	Genre og fremstillingsform	Anvendelse af genrekarakteristika og fremstillingsformer er tilpasset tekstens hensigt, målgruppe og situation i hele besvarelsen.
	Disponering	Besvarelsen viser tydelig sammenhæng i indholdet, og rækkefølgen understøtter tydeligt tekstens hensigt.
	Relevans	Besvarelsens indhold er både tydeligt relevant og dækkende i forhold til hensigt, målgruppe og situation.
	Anvendelse af internettet	Alle anvendte kilder fra internettet er anvendt kildekritisk og bearbejdet i samspil med egen viden.
	Kildeliste	Der er tydelig og korrekt kildehenvisning for de kilder, der er anvendt i opgaven.
	Sprog	Sproget er med variation i forfelt. Teksten har varieret og kompleks sætningsstruktur og brug af ord og sproglige virkemidler understøtter tekstens hensigt. I tekster, hvor det er relevant, viser teksten rigtig brug af avancerede begreber.

	Korrektur	Med få ubetydelige undtagelser er alle ord stavet korrekt. Teksten viser korrekt brug af punktum, afsnit, kolon, spørgsmålstegn og anførselstegn. Komma er stort set sat korrekt.
	Layout	Layoutet fremmer kommunikationen i hele besvarelsen. Skrifttype, afsnitsinddeling samt eventuelle billedmodaliteter er meget sikkert anvendt og afstemt.
	I forhold til mangler	Besvarelsen demonstrerer udtømmende opfyldelse af målene med ingen eller få uvæsentlige mangler.
10	Opgavens krav	Besvarelsen dækker alle krav i forhold til indholdselementer og fremstillingsformer. Besvarelsen dækker de fleste krav i forhold til situation.
	Genre og fremstillingsform	Anvendelse af genrekarakteristika og fremstillingsformer er med enkelte undtagelser tilpasset tekstens hensigt, målgruppe og situation.
	Disponering	Besvarelsen viser i hovedparten sammenhæng i indholdet, og rækkefølgen understøtter i hovedparten tekstens hensigt.
	Relevans	Besvarelsens indhold er relevant og dækkende i forhold til hensigt, målgruppe og situation.
	Anvendelse af internettet	Næsten alle anvendte kilder fra internettet er anvendt kildekritisk og bearbejdet i samspil med egen viden.
	Kildeliste	Der er tydelig og næsten korrekt kildehenvisning for de kilder, der er anvendt i opgaven.
	Sprog	Sproget er med variation i forfelt. Teksten har varieret sætningsstruktur. Brug af ord og sproglige virkemidler understøtter stort set tekstens hensigt. I tekster, hvor det er relevant, viser teksten rigtig brug af centrale begreber.
	Korrektur	Næsten alle ord er stavet korrekt. Teksten viser næsten korrekt brug af punktum, afsnit, kolon, spørgsmålstegn og anførselstegn. Komma er anvendt mellem alle hovedsætninger og mange ledsætninger.
	Layout	Layoutet fremmer med enkelte undtagelser kommunikationen. Skrifttype, afsnitsinddeling og eventuelle billedmodaliteter er sikkert anvendt og afstemt.
	I forhold til mangler	Besvarelsen demonstrerer omfattende opfyldelse af målene med nogle mindre væsentlige mangler.
7	Opgavens krav	Besvarelsen dækker alle krav i forhold til fremstillingsformer. Besvarelsen dækker de fleste krav i forhold til situation og indholdselementer.
	Genre og fremstillingsform	Anvendelse af genrekarakteristika og fremstillingsformer er i hovedparten af besvarelsen tilpasset tekstens hensigt, målgruppe og situation.
	Disponering	Besvarelsen viser nogenlunde sammenhæng i indholdet, og rækkefølgen understøtter nogenlunde tekstens hensigt.
	Relevans	Besvarelsens indhold er overvejende relevant og dækkende i forhold til hensigt, målgruppe og situation.
	Anvendelse af internettet	En overvejende del af anvendte kilder fra internettet er anvendt kildekritisk og bearbejdet i samspil med egen viden.

	Kildeliste	Der er en relevant, men mindre korrekt kildehenvisning for de kilder, der er anvendt i opgaven.
	Sprog	Sproget er forståeligt og overvejende varieret og klart. Brug af ord og sproglige virkemidler understøtter tekstens hensigt mange steder. I tekster, hvor det er relevant, viser teksten overvejende rigtig brug af centrale begreber.
	Korrektur	De centrale ord og hyppige ord er stavet korrekt. Teksten viser overvejende korrekt brug af punktum, afsnit, kolon, spørgsmålstegn og anførselstegn. Komma er anvendt mellem næsten alle hovedsætninger og adskillige ledsætninger.
	Layout	Layoutet fremmer i hovedparten af besvarelsen kommunikationen. Skrifttype, afsnitsinddeling og eventuelle billedmodaliteter er anvendt nogenlunde sikkert.
	I forhold til mangler	Besvarelsen demonstrerer opfyldelse af målene med en del mangler.
4	Opgavens krav	Besvarelsen dækker de fleste krav i forhold til fremstillingsformer. Besvarelsen dækker adskillige krav i forhold til situation og indholdselementer.
	Genre og fremstillingsform	Anvendelse af genrekarakteristika og fremstillingsformer er i mindre dele af besvarelsen tilpasset tekstens hensigt, målgruppe og situation.
	Disponering	Besvarelsen viser mindre sammenhæng i indholdet, og rækkefølgen understøtter i mindre grad tekstens hensigt.
	Relevans	Besvarelsens indhold er nogle steder relevant og dækkende i forhold til hensigt, målgruppe og situation.
	Anvendelse af internettet	En mindre del af anvendte kilder fra internettet er anvendt kildekritisk og bearbejdet i samspil med egen viden.
	Kildeliste	Der er en relevant men noget mangelfuld kildehenvisning. Typisk kun en URL-adresse.
	Sprog	Sproget er de fleste steder forståeligt og til dels varieret. Brug af ord og sproglige virkemidler understøtter tekstens hensigt flere steder. I tekster, hvor det er relevant, viser teksten flere steder rigtig brug af centrale begreber.
	Korrektur	De fleste centrale ord og hyppige ord er stavet korrekt. Teksten viser adskillige steder korrekt brug af punktum, afsnit, kolon, spørgsmålstegn og anførselstegn. Komma er anvendt mellem adskillige hovedsætninger og enkelte ledsætninger.
	Layout	Layoutet understøtter i mindre grad kommunikationen. Skrifttype, afsnitsinddeling og eventuelle billedmodaliteter er anvendt usikkert.
	I forhold til mangler	Besvarelsen demonstrerer en mindre grad af opfyldelse af målene med adskillige væsentlige mangler.
	Opgavens krav	Besvarelsen dækker nogle krav i forhold til fremstillingsformer. Besvarelsen dækker enkelte krav i forhold til situation og indholdselementer.

02	Genre og fremstillingsform	Anvendelse af genrekarakteristika og fremstillingsformer er få steder tilpasset tekstens hensigt, målgruppe og situation.
	Disponering	Besvarelsen viser enkelte steder sammenhæng i indholdet, og rækkefølgen understøtter enkelte steder tekstens hensigt.
	Relevans	Besvarelsens indhold er mindre relevant og kun delvis dækkende i forhold til det, der er tekstens vigtigste hensigt.
	Anvendelse af internettet	Få kilder fra internettet er anvendt kildekritisk og bearbejdet i samspil med egen viden.
	Kildeliste	Kildehenvisning for de kilder, der er anvendt i besvarelsen er mindre relevant og mangelfuld
	Sprog	Sproget er de fleste steder forståeligt, men skal eventuelt genlæses visse steder. Brug af ord og sproglige virkemidler understøtter tekstens hensigt enkelte steder. I tekster, hvor det er relevant, viser teksten usikker brug af centrale begreber.
	Korrektur	De fleste centrale ord og nogle af de hyppige ord er stavet korrekt. Teksten viser nogle steder korrekt brug af punktum, afsnit, kolon, spørgsmålstegn og anførselstegn. Komma er anvendt mellem nogle hovedsætninger.
	Layout	Layoutet understøtter ikke kommunikationen. Skrifttype, afsnitsinddeling og eventuelle billedmodaliteter er anvendt uden konsekvens.
	I forhold til mangler	Besvarelsen demonstrerer den minimalt acceptable grad af opfyldelse af målene.
00	Opgavens krav	Besvarelsen dækker ikke krav i forhold til fremstillingsformer, situation og indholdselementer.
	Genre og fremstillingsform	Anvendelse af genrekarakteristika og fremstillingsform er uacceptabel i forhold til opgaveformulering og ikke relevant i forhold til tekstens hensigt, målgruppe og situation.
	Disponering	Besvarelsen viser ikke sammenhæng i indholdet, og rækkefølgen understøtter ikke tekstens hensigt.
	Relevans	Besvarelsens indhold er mindre relevant og ikke dækkende i forhold til det, der er tekstens vigtigste hensigt.
	Anvendelse af internettet	Internettet er ikke anvendt i opgaver, hvor der er krav om net, eller hvis internettet er anvendt er kilderne ikke anvendt kildekritisk og bearbejdet i samspil med egen viden.
	Kildeliste	Der er ikke kildehenvisning, da internettet ikke er anvendt i opgaver, hvor der er krav om internet, eller hvis internettet er anvendt, er kildehenvisning ikke relevant og særdeles usikker og mangelfuld.
	Sprog	Sproget er præget af meningsforstyrrende syntaks og skal genlæses mange steder. Brug af ord og sproglige virkemidler understøtter ikke tekstens hensigt. I tekster, hvor det er relevant, viser teksten misforstået brug af centrale begreber.

	Korrektur	Nogle ord er stavet korrekt. Der er meget få eller intet punktum, afsnit, kolon, spørgsmålstegn og anførselstegn. Komma er ikke anvendt.
	Layout	Layoutet understøtter ikke kommunikationen. Skrifttype og afsnitsinddeling er anvendt helt inkonsekvent, og eventuel billedmodalitet er ikke anvendt.
	I forhold til mangler	Besvarelsen er utilstrækkelig og demonstrerer en uacceptabel grad af opfyldelse af målene.
-3	I forhold til mangler	Besvarelsen er helt uacceptabel.

Uddybning af vurderingskriterier

Opgavens krav

I skriftlig fremstilling tilstræbes det, at opgavekravene lægger op til en skrivesituation, der ganske vist er forestillet pga. den konkrete prøvesituation, men udformet så autentisk som mulig i forhold til at skrive tekster med en hensigt, til en målgruppe, i en specifik afsenderrolle og situation.

Opgavekravene vil kunne formulere valg af bestemt genre. Opgavekravene vil altid formulere en eller flere fremstillingsformer. Ofte vil der også være ekspliciteret en specifik målgruppe, og at der skal skrives til et særligt medie. Afsenderrollen kan være implicit eller eksplicit formuleret. Ved prøven betyder det, at eleverne må forestille sig både den rolle, som de selv får i skrivesituationen, og den hensigt og situation de skriver i. Opgaven iscenesætter situationer, som eleverne har erfaringer med i forvejen, men der kan også forekomme situationer, som er mere ukendte for eleverne, og som de så må sætte sig ind i og skrive ud fra.

Indholdselementer i den enkelte opgave udfolder skrivekrav- og handlinger. Eksempler på indholdselementer kan f.eks. være, at besvarelsen skal indeholde en rubrik eller et bestemt antal formulerede mellemrubrikker.

Det kan ikke trække ned i bedømmelsen, hvis der er anlagt særlige synsvinkler eller tilføjet materiale i naturlig forlængelse af opgaven, når blot proportionerne er rimelige, således at hovedvægten er lagt på at besvare den stillede opgave.

Genre og fremstillingsform

Krav om fremstillingsform(er) og eventuel genredanner ramme for besvarelsens udformning. Hvis skrivekravet formulerer en genre skal eleverne overveje hvilke genrekarakteristika, der skal betones i besvarelsen, og de skal efterfølgende vise, de kan anvende de forskellige overvejede genrekarakteristika hensigtsmæssigt i forhold til opgaveformuleringens krav om hensigt, fremstillingsformer, situation og målgruppe.

Eleverne skal vise, de kan anvende de forskellige fremstillingsformer, der er udtryk i opgavekravene, og de skal overveje hvordan fremstillingsformernes særlige struktur, hensigt og sprogbrug sættes i anvendelse sammen med relevante udvalgte genrekarakteristika i besvarelsen. Hvis kravet f.eks. er at skrive en klumme, så skal eleverne overveje hvilke genrekarakteristika, der er relevante at anvende, når det sammenholdes med de fremstillingsformer og medie, der også er formuleret i opgavekravene

Det skal påpeges, at genre og fremstillingsform skal vurderes efter opgavekravene med de formulerede fremstillingsformer, og i forhold til tekstens hensigt, målgruppe og situation. Overholdelse af faste genrekonventioner bliver dermed af mindre betydning.

Disponering

Eleverne skal kunne disponere deres besvarelse, så den viser sammenhæng. Tekstens skal derfor være struktureret på en sådan måde, så rækkefølgen i indholdet understøtter tekstens hensigt. Tekstens sammenhæng er med til at angive, om besvarelsen er dækkende og hensigtsmæssig. Vægtningen afhænger af opgavens krav og skal ses i en sammenhæng. En god elevtekst viser en klar tekststruktur, der tager sin læ-

ser i hånden med tydelige afsnitsmarkeringer, gode relevante overgange mellem afsnittene og en klar rød tråd, som besvarer opgavekravene, og sprogligt binder besvarelsen sammen.

Relevans

Besvarelsen skal have relevant indhold i forhold til tekstens hensigt, situationen og den målgruppe, der skrives til. Der kan ikke opstilles regler om en bestemt længde, men der kan stilles krav om, at indholdet er relevant og dækkende i forhold til opgavekravene. Lange besvarelser med manglende relevans i forhold til opgavekravene vil være belastende for vurderingen.

Anvendelse af internettet

Eleverne skal til prøven vise, at de kan gennemføre en målrettet og kritisk informationssøgning, som det fremgår af Fælles Mål og læseplanen. De hjemmesider, de kan søge og anvende under prøven, skal være dansk-, svensk- eller norsksprogede, så der er overensstemmelse med fagets formål, kompetencemålene og prøvekravene. Undtaget dette krav er dog rene billedsøgninger.

De skal demonstrere, at de kan vurdere udvalgte internetsteders egnethed og finde frem til de konkrete informationer. Som udgangspunkt er det hensigtsmæssigt, at alle elever anvender internettets muligheder til deres individuelle opgavebesvarelser. Der er dog mulighed for, at faglæreren kan rådgive særlige elever, så de overvejer, om de skal vælge opgaver, der ikke har formuleret et søgekrav.

Snyd

Der er tale om snyd når:

- Eleverne kommunikerer eller deler dokumenter med andre i prøvesituationen
- Eleverne har fundet hele besvarelser på internettet eller andre steder, som er direkte plagieret
- Eleverne ikke har angivet kildehenvisninger, når de har anvendt internettet i besvarelsen

Da opgaveformuleringerne og opgavesættet i sin helhed er udformet på en måde, som gør det nærmest umuligt for eleverne at finde opgaver, tekster osv., der kan plagieres direkte, vil det formodentligt være ret problematisk at afgøre, om eleven har snydt.

Ved manglende kildehenvisning(er) må skolens leder vurdere, hvorvidt der er tale om plagiat, eller om eleven ikke er blevet informeret, så der er de nødvendige forudsætninger for at indsætte kilder.

Usikker bearbejdning af internettets tekster

- Delvis afskrift (enkelte ord og sætninger er søgt omformuleret) mangelfuld kildeanvisning og citationstegn/ i kursiv
- Delvis afskrift og mangelfuld kildehenvisning og uden citationstegn/ i kursiv
- Direkte afskrift uden brug af citationstegn og en mangelfuld kildehenvisning

Direkte afskrift må forekomme som citater. Eleverne skal informeres om, at direkte citater ikke bør være mere end en sætnings længde, og at det skal fremgå tydeligt af besvarelsen, at der er tale om citat – enten ved brug af citationstegn eller ved at sætte det i kursiv samt angivelse af, hvem der citeres.

Når eleven citerer, styrkes opgavebesvarelsen, hvis der kan henvises til faktiske udtalelser fundet på internettet. Parts- og erfaringskilder kan til en vis grad og i særlige situationer være af mere fiktionel karakter end ekspertkilder, der udspringer af en reel virkelighed.

Det er ikke intentionen, at censor skal krydstjekke elevernes kilder. Undtaget er de tilfælde, hvor der vil være mistanke om direkte afskrift/kopiering fra internettet, med mindre det er anvendt korrekt som kort citat eller reference.

Kildeliste

Kildelisten skal være til sidst i elevens besvarelse. Korte besøg på fagportaler, ordbogsopslag, henvisning til opgavesættens link og andet materiale anvendt i den daglige undervisning og medbragt til prøven skal ikke fremgå af kildelisten.

Eksempel på, hvad en korrekt kildeangivelse skal indeholde:

- hvis der er en forfatter: forfatter (efternavn først)
- titel på websiden
- websidens/hovedsidens navn
- dato for besøget på siden
- dato for oprettelse af websiden – hvis det er muligt at finde og ikke kræver yderligere søgninger.
- den fulde URL-adresse

Eksempel:

Sølvsten Kasper: *Hvorfor smider vi affald i naturen, når vi ved, at det er forkert?* Kristelig Dagblad. Besøgt 26/6-2019. Oprettet den 23. marts 2016, kl. 0:00 <https://www.kristeligt-dagblad.dk/etik.dk/hvorfor-smider-vi-affald-i-naturen-naar-vi-ved-det-er-forkert>

En del tekstbehandlingsprogrammer rummer funktioner, der hjælper eleverne med at opstille en korrekt kildeliste, ligesom internettet tilbyder forskellige hjælpeprogrammer, de kan anvende.

Sproget

Sproget skal være varieret og klart. Sætningerne skal have variation i forfeltet, og teksten skal have en sætningsstruktur, som fremmer hensigten og tekstens budskab. Brug af ord og sproglige virkemidler skal være med til at understøtte tekstens hensigt, og brug af centrale begreber i forhold til opgavekrav skal være i overensstemmelse med, hvordan de defineres i et opslagsværk. Sprogbrug, der ikke passer til hensigt og opgavekrav, som fx flittig brug af tidsadverbialer og andre narrative træk i fx et debatindlæg, slører besvarelsens klarhed og hensigt og viser en manglende forståelse for teksters forskellige formål.

Et klart sprog kendetegnes ved ikke blot at være forståeligt, men også overskueligt og hensigtsmæssigt i forhold til ordvalg, syntaks, meningsafgrænsning og sammenkædning af meninger.

Formelle fejl, der kan svække en besvarelses klarhed, er fx ubegrundet vekslen mellem verbernes tempus-former, forkert eller overdreven anvendelse af særlige begreber og fremmedord, fejlagtig anvendelse af sætningsforbindere samt gentagelser og uklare og u hensigtsmæssige skift i synsvinkel.

Korrektur

Ved prøven indgår formelle sproglige forhold i vurderingen af besvarelsens forståelighed og klarhed. Eleverne skal vise, at de kan anvende korrekt sprog – herunder retskrivning. Forskellige typer af stavefejl vurderes forskelligt.

I nogle besvarelser kan stavningen være så usikker, at indholdet – alene på grund af retskrivningsfejl – er vanskeligt eller umuligt at forstå, selv efter flere gennemlæsninger.

Med hensyn til afsnitsinddeling og tegnsætning gælder det, at mangelfuld brug af nyt afsnit og punktum er belastende for kommunikation, overskuelighed og dermed forståelse. Det gælder også, hvis en elev undlader at sætte spørgsmålstegn efter spørgsmål eller ikke er konsekvent i markering af replikker.

Eleverne kan i deres besvarelser vælge at skrive med eller uden startkomma, jævnfør de regler, som er formuleret af Dansk Sprognævn i Retskrivningsordbogen (se eksempler under afsnittet om prøven i retskrivning og læsning). Hvad enten eleverne vælger at skrive med eller uden startkomma, skal deres valg være konsekvent. Uanset hvilke kommaregler der følges, må enkelte kommafejl ikke have væsentlig betydning for vurderingen.

Layout

For at layout fremmer kommunikationen, skal følgende være opfyldt i væsentlig grad:

- Eleverne kan anvende de gængse funktioner, som et almindeligt tekstbehandlingsprogram indeholder.
- Overskriften er harmonisk i forhold til teksten, og der er balance mellem højde og bredde i teksten.
- Afsnit er markeret konsekvent.
- Anvendelse af multimodale elementer styrker kommunikationen.
- Skriftypen er valgt i forhold til målgruppe og medie, tegn anvendes korrekt, og mellemrum anvendes korrekt.

Der kan ikke gives standardiserede eksempler på besvarelser, som relaterer til en bestemt karakter, ligesom orden og layout må vurderes i det enkelte tilfælde i forhold til den stillede opgaves krav om hensigt, genre, målgruppe og medie.

Det er ikke et kvalitetskrav i sig selv, at layout imiterer den "virkelige verden", men det er et kvalitetskrav, at layout fremmer kommunikationen. Det er vigtigt, at der tages højde for den forskel, der er mellem en grafisk designer, som udelukkende beskæftiger sig med dette, og en ganske almindelig skoleelev på 15 år, der har 3½time til at vise sine skriftsproglige kompetencer.

Hvis det i opgavekravene er angivet, at det skriftlige produkt skal udgives på en netavis eller andre internetbaserede medier, skal det præciseres, at det ikke forlanges, at eleverne fuldstændigt imiterer et internetbaseret medie, der som udgangspunkt indeholder en meget høj grad af multimodal kompleksitet, som ikke nødvendigvis fremmer kommunikationen.

I bilag A vises vurderingsskemaet, som alle censorer anvender i deres bedømmelse af elevernes besvarelser, og som det anbefales, at eleverne er gjort fortrolige med i undervisningen.

Mundtlig prøve

Bekendtgørelsens mål for prøven i mundtligt dansk bygger direkte på kompetencemålene og de underliggende færdigheds- og vidensområder I for 7.-9. klasse fra de 3 kompetenceområder: Læsning, fortolkning og kommunikation.

- Eleven kan styre og regulere sin læseproces og diskutere teksters betydning i deres kontekst.
- Eleven kan forholde sig til kultur, identitet og sprog gennem systematisk undersøgelse og diskussion af litteratur og andre æstetiske tekster.
- Eleven kan deltage reflekteret i kommunikation i komplekse formelle og sociale situationer.

I prøvebekendtgørelsen står der:

1.19. Ved afholdelse af den mundtlige prøve vælges der mellem enten prøveform A, jf. pkt. 1.21-1.25, eller prøveform B, jf. pkt. 1.26-1.34.

1.20. Den valgte prøveform er fælles for alle elever på samme hold. Ved skoleårets begyndelse træffer skolens leder bestemmelse om prøveformen.

Opgivelser – gælder både prøveform A og prøveform B

I prøvebekendtgørelsen står der:

1.21. Der opgives et alsidigt sammensat stof inden for de områder, som fagets kompetencemål vedrører. Opgivelserne omfatter 80-100 normalsider af kortere tekster, bestående af et bredt udvalg af ældre og nyere prosa og poesi og drama samt sagprosa. Desuden opgives der tre større fiktive værker, hvoraf mindst to skal være danske romaner. Foruden teksterne opgives der indenfor multimodale og æstetiske tekster minimum 4 forskellige eksempler på anden fiktion og minimum 4 forskellige eksempler på anden ikke fiktion. Opgivelserne skal fortrinsvis være af dansk eller anden nordisk oprindelse. Opgivelserne kan repræsentere stof fra både 8. og 9. klassetrin.

Opgivelserne danner grundlag for både den indholdsmæssige og den praktiske tilrettelæggelse af prøverne. Opgivelserne skal være kendte og tilgængelige for eleverne, og de skal sendes til censor. På Styrelsen for Undervisning og Kvalitets forlangende kan opgivelserne indhentes fra skolerne. Skolelederen eller den prøveansvarlige på skolen sikrer med sin underskrift, at opgivelserne er i overensstemmelse med prøvens krav. De danner grundlag for valg og tilrettelæggelse af fordybelsesområder i prøveform B og prøveoplæg i prøveform A, og de skal være med til at sikre, at eleverne har opbygget en baggrund for arbejdet med prøveoplæggene. Opgivelserne danner den fælles reference for samtalen ved prøven.

Tekst kategorier

Opgivelsernes tekstvalg inddeles overordnet set i tre tekst kategorier. Da tekstuniverset er mangfoldigt og foranderligt, medfører det, at der ikke kan foreligge en fast definition som bestemmer, om den enkelte tekst hører til i en bestemt kategori. Kategorierne fletter sig ind i hinanden. En tekst kategori har en lang række træk. Den enkelte tekst vil have nogle af de træk, der forbindes med kategorien, men ikke dem alle. Og den enkelte tekst kan have træk fra andre kategorier.

I forhold til den konkrete tekst, der arbejdes med i klassen, kan den ikke altid placeres entydigt i forhold til en af kategorierne. Det er den udfoldede undervisning og den konkrete tekst, der er med til at bestemme, hvor opgivelserne placeres fremfor i forvejen fuldstændigt fastlagte tekstkategorier og genredefinitioner.

Læs mere om tekstkategorier i læseplanen for dansk. <https://emu.dk/sites/default/files/2019-08/GSK-L%C3%A6seplan-Dansk.pdf>

De tre overordnede tekstkategorier er:

Litteratur og andre æstetiske tekster

Den æstetiske tekst har til formål at give modtageren en oplevelse. Dette sker ved, at teksten behandler et emne æstetisk. Den æstetiske tekst kan fungere uafhængigt af en specifik kommunikationssituation og kan opleves på tværs af tid og sted. Helt overordnet set er æstetiske tekster fiktionstekster.

Eksempler på æstetiske tekster er novellefilm, spillefilm, billedbog, graphic novel, et spillet teaterstykke, kunstbillede, musikvideo og computerspil. De opgives ikke som normalsider.

Litteratur er skønlitteratur og eksempler på skønlitteratur er roman, digt, eventyr og novelle. De opgives under de 80-100 normalsider. I denne kategori opgives også som minimum 2 danske romaner som hovedværk. De opgives ikke under normalsider.

Brugstekster

Brugsteksten har som formål at påvirke modtageren og skal opfylde en funktion i forhold til en bestemt kommunikationssituation og vil typisk været rettet mod en specifik intenderet målgruppe. Et eksempel på en brugstekst er en reklame, en valgannonce, en festtale, en leder i en avis, satiriske blade og TV og debatindlæg. Brugstekster opgives som en del af de 80-100 normalsider, hvis fokus i undervisningen har været på tekstmodaliteten.

Andre former for brugstekster, som ikke opgives under normalsider, kunne f.eks. være reklamer, oplysningskampagner, satiretegninger, sociale medier og valgannoncer. De opgives uden for normalsider.

Fagtekster

Fagteksten har som formål at formidle tanker og sandfærdig viden om et emne. Fagteksten fremstår som en sammenhængende og lødlig fremstilling af et fag eller en sag. Eksempler på fagtekster: Artikel, reportage, portrætartikel, skrevne forfatterportrætter og faglig blog. Fagtekster opgives som en del af 80-100 normalsider, hvis fokus har været på tekstmodaliteten.

Fagtekster opgives også uden for normalsider, når det handler om f.eks. dokumentarfilm, pressefoto, nyhedsudsendelse, filmiske forfatterportrætter og lyd-dokumentar.

Genrer

Genrer henviser til de konkrete former, tekster kan optræde i, fx, kortfilmen, novellen, romanen, digtet osv. Den konkrete genre kan således karakteriseres ud fra brugen af fremstillingsformer, det medie den optræder i, den specifikke historiske kontekst og det, som synes at være tekstens overordnede formål: om teksten vil give perspektiver på egen eller andres livsverden, om den vil formidle viden om et emne, eller om den opfylder en funktion i en kommunikationssituation.

Tekstopgivelser

På oversigten over tekstopgivelser skal der oplyses normalsidetallet ved hver enkelt af de kortere tekster.

En normalside er på 1.300 bogstaver, uanset hvilken genre der optælles. Alle opgivelser skal – afhængig af genren – indeholde oplysninger om forfatter, titel, medie, producent, afsender og kilde. Det anbefales også at forsyne opgivelserne med udgivelsesår.

Opgivelserne skal være alsidigt sammensat og repræsentere samtlige områder inden for det opgivne stof. De skal omfatte alsidige modaliteter, tekst kategorier, genrer og temaer inden for både litteratur, drama, andre æstetiske tekster, fagtekster og brugstekster, ligesom de skal repræsentere flere perioder – både nyere og ældre. Der skal være mindst fire forskellige genrer indenfor æstetiske tekster, der ikke opgives under normalsideopgivelserne, og der skal være 4 forskellige genrer indenfor brugstekster og fagtekster, der ikke opgives under normalsideopgivelserne.

Opgivelserne må ikke indeholde stof, som eleverne selv har produceret.

Både lærer og censor skal sikre sig, at opgivelserne opfylder kravene. Nedenstående oversigt kan anvendes som inspiration. Den er ikke udtømmende, idet der hele tiden kommer nye typer af tekster til, og den må ikke betragtes som en facitliste. Teksterne gøres til genstand for undervisning og gennem danskfaglig undervisning er klassen med til at bestemme, hvilken tekst kategori den konkrete tekst skal tilhøre, og efterfølgende hvor den skal opgives. Det er selve undervisningen i stoffet, der bestemmer, hvor opgivelserne skal høre hjemme.

Både ældre litteratur og samtidslitteratur skal indgå i opgivelserne. Ældre litteratur defineres som litteratur fra før 1870. Samtidslitteratur karakteriseres som litteratur fra elevernes egen levetid.

Eksempler på uddrag af drama kan både være af kanonforfattere som Holberg, Oehlenschläger eller Ibsen, eller det kan være helt ny TV-og seriedramatik fra elevens egen levetid.

Mindst to af de tre opgivne hovedværker skal være danske romaner. Som det tredje større fiktive værk kan vælges ud fra en mangfoldighed af værker. F.eks. en oversat roman, en digtsamling, en novellesamling, et drama, et hørespil, en graphic novel eller en film. En original novelle- eller digtsamling er tænkt som en helhed af forfatteren selv. De er derfor selvstændige værker, som kan opgives som det tredje større fiktive værk, i modsætning til antologier, der er sammensat af tekster fra forskellige forfattere og værker. Om et værk kan kaldes et større fiktivt værk må generelt bero på et skøn, der bygger på en vurdering af arbejdet med værket, værket indhold og dets kompleksitet og omfang. Vælger man fx at arbejde meget intensivt med en lang novelle eller en kort roman, kan dette godkendes som et større fiktivt værk, men det kan selvfølgelig ikke indgå i opgivelserne som en dansk roman.

I opgivelserne skelner man helt overordnet mellem tekster, der kan tælles under de 80-100 normalsider, og tekster der ikke kan tælles under de 80-100 normalsider. En tekst kan kun opgives en gang.

Fiktion**Ikke-fiktion**

<p>Skønlitteratur</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Eksempler på tekster der opgives under de 80-100 normalsider</i> • <i>minimum 2 danske romaner som hovedværk</i> 	<p>Brugstekster og fagtekster</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Eksempler på tekster, der opgives under de 80-100 normalsider</i>
<p>Roman Novelle Drama Digt Kortprosa Sms-novelle Manuskript Eventyr Autofiktion</p>	<p>Avisleder Læserbrev Kronik Klumme Satiriske tekster Debatindlæg Læserbrev Artikel Reportage Portrætartikel Faglig blog Forfatterinterview Essay Webdoc</p>
<p>Æstetiske tekster</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Eksempler på tekster* der ikke opgives under normalsider</i> • <i>mulighed for at opgive et 3. hovedværk fra denne kasse</i> 	<p>Brugstekster og fagtekster</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Eksempler på tekster* der ikke opgives ikke under normalsider</i>
<p>Spillefilm Novellefilm Billedbøger Kortfilm Musikvideo Stand up show Animeret film Graphic novel Kunstabillede Performance Installation Teater Tv-dramatik Hørspil Computerspil Udstilling</p>	<p>Fast reklame Levende reklame Facebook Instagram Festtale Politisk tale Blog Hjemmeside Oplysningskampagner Satiretegninger Satireudsendelser Nyhedsudsendelse Journalistisk program Dokumentarprogram Tv-reportage Informationsudsendelse Sportsprogram Pressefoto Dokumentarfilm Webdoc Lyddokumentar</p>

* Med tekst henvises der til et bredt tekstbegreb.

Ifølge bekendtgørelsen skal opgivelserne – både de kortere tekster og de større fiktive værker – være af dansk eller anden nordisk oprindelse. Der må opgives udenlandsk oversat *litteratur* i begrænset mængde. I alle opgivelserne skal alle sproglige udtryk være på dansk, norsk eller svensk. Enkelte udtryk på fremmedsprog må forekomme, så længe hovedsproget er af dansk, norsk eller svensk oprindelse. Titler på værker samt ved reklamer må produkt navn godt være på originalsprog. Korte reklameslogans må ligeledes godt være på originalsprog. Svenske og norske tekster, som har indgået i klassens arbejde, kan indgå i opgivelserne. Det er dog ikke et krav.

I princippet er opgivelserne individuelle, men af praktiske grunde vil de for størstedelens vedkommende være fælles for hele klassen. Under alle omstændigheder gælder det forhold, at alle opgivelser skal have været genstand for undervisning. Det kan altså ikke være tilfældige romaner eller film, som eleverne enten har mødt uden for skolen eller set i skoletiden uden yderligere undervisning i emnet. Enkelte elevers eller gruppers individuelle opgivelser noteres særskilt på oversigten eller på et bilag til denne.

Når eleverne er orienteret om reglerne for prøverne, er det hensigtsmæssigt, og angivet ifølge § 18 stk. 4 i folkeskoleloven, at eleverne gøres bekendt med tekstopgivelserne og i vidt omfang er medbestemmende ved udvælgelsen.

Skolelederen har det formelle ansvar for, at kravene til såvel indhold som omfang er opfyldt og godkender opgivelserne med sin underskrift.

Se i øvrigt Styrelsen for Undervisning og Kvalitets hjemmeside www.uvm.dk/fp

Dansk litteraturs kanon

I fagformålet for dansk påpeges det, at eleverne skal udvikle historisk og kulturel bevidsthed, bl.a. ved læsning af dansk litteraturs kanon. Der er ikke noget krav i bekendtgørelsen om et bestemt omfang, men det anbefales, at enkelte eksempler på kanonlæsning optræder i opgivelserne.

Prøvegrundlag prøveform A

Kravene til den mundtlige afgangsprøve i dansk er fastsat i Prøvebekendtgørelsen BEK nr 1128 af 14/11/2019 <https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=211196> Fagbilag 1 for dansk

Der prøves i at:

- fortolke, vurdere og perspektivere tekster, æstetiske tekster og multimodale tekster ud fra såvel umiddelbar oplevelse som analytisk forståelse
- gøre rede for samspillet mellem sprog, indhold, genre og situation
- demonstrere analytisk beredskab over for ældre og nyere dansk og udenlandsk litteratur, æstetiske tekster og multimodale tekster
- gøre rede for forskellige genrer, fremstillingsformer, fortælle teknikker og virkemidler
- gøre rede for og vurdere etiske, æstetiske, historiske og fremtidige aspekter i litterære, æstetiske og multimodale tekster
- forholde sig analytisk og vurderende til sagprosa og multimodale tekster
- tale forståeligt, klart og varieret i en form, der passer til situation og kontekst
- anvende et nuanceret og sikkert begrebs- og ordforråd
- udtrykke sig i en sammenhængende og disponeret form
- læse klart og flydende op og udtrykke en personlig forståelse af det læste
- lytte aktivt i samtale

Prøveform

Ved denne prøveform er det læreren, der udvælger prøveoplæggene. De skal være i tæt sammenhæng med opgivelserne, så oplæggene alsidigt repræsenterer samtlige områder inden for danskfagets tekster. Oplægget skal være ukendt for eleverne og må ikke have været gjort til genstand for undervisning.

Prøveoplæg

Eleverne får tildelt deres prøveoplæg ved lodtrækning i overværelse af censor. Antallet af oplæg skal være så højt, at den sidste elev har mindst fire muligheder at vælge imellem ved lodtrækningen. Det er tilladt at gentage et oplæg én gang.

Der er altså to forhold, der har indflydelse på det samlede antal prøveoplæg, som læreren skal udvælge. For det første skal oplæggene samlet set repræsentere danskfagets forskellige tekster. Og det er under forudsætning af, at denne betingelse er opfyldt, at et oplæg må gentages en gang. For det andet skal den sidste elev have fire valgmuligheder.

Det vil være bedst for eleverne, hvis prøveoplæggene knytter sig til mere end en enkelt opgivelse.

Et prøveoplæg til prøveform A må ikke omfatte mere end én tekst, ét billede, én reklame, én lydoptagelse, én kortfilm eller lignende.

Længden på prøveoplæg kan variere afhængig af oplæggets kompleksitet. Fx er ældre tekster ofte sværere at læse – og tager derfor længere tid. Modsat kan det tage lang tid at gennemse detaljer i en kort reklamefilm, der er præget af hurtige klip. Der bør tages hensyn til, at eleverne både skal kunne nå at gennemlæse/lytte/se oplægget grundigt og have tid til at gennemarbejde det med henblik på analyse, fortolkning, perspektivering og overvejelser i forhold til en disposition for fremlæggelsen ved selve eksaminationen.

Længde på prøveoplæg, som f.eks. novelle- og kortfilm skal være afstemt prøvesituationen. Eleverne skal både have mulighed for at se eller høre oplægget flere gange og at gøre endnu fyldigere notater end ved tekstoplæg. Dels kan eleverne ikke, som ved tekstoplægget, notere og understrege direkte, og dels har eleverne ikke oplægget liggende foran sig til fastholdelse og dokumentation i prøvesituationen. Endelig kan selve teknikken ofte være mere tidskrævende end at bladre i papirer. Det er hensigtsmæssigt, at eleverne er informeret om, at de kan udvælge relevante klip, som kan vises som dokumentation i prøvesituationen, og at de fx ikke kan vise hele filmen.

Der må ikke anvendes udenlandske kortfilm (en ordløs kortfilm kan dog benyttes). Det frarådes dog at anvende uddrag fra spillefilm og romaner til prøveoplæg.

Som tommelfingerregel bør prøveoplæg baseret på tekst have et omfang på ca. 5-10 sider - afhængig af kompleksitet og genre - og filmiske prøveoplæg bør vare ca. 2-10 minutter. Undtaget herfra er reklamefilm, der som regel er kortere.

Sproget i prøveoplæg skal være på dansk. Svenske og norske reklamer og kortfilm må forekomme, så længe det sikres, at eleven ikke skal bruge tid på ord-, og sprogforståelse i forberedelsen.

Oplæsning

Hvis prøveoplægget ikke rummer mulighed for, at eleven kan udvælge et tekststykke til oplæsning, vælger læreren et tekststykke på ca. ½ side med sammenhæng til oplægget, som eleverne skal læse op. Tekststykket skal være ukendt for eleverne og kan være et uddrag af en anmeldelse af kortfilmen, biografiske oplysninger om en maler, en del af en artikel om reklamers betydning eller lignende. Sværhedsgraden skal ligge på samme niveau som de tekstoplæg, der i øvrigt anvendes som prøveoplæg. Eleverne bestemmer, hvornår i fremlæggelsen oplæsningen præsenteres. Selve oplæsningsstykket kan deles i maks. to dele, hvis det er velbegrunderet fra elevens side. Det er hensigtsmæssigt, at den fungerer som en del af fortolkningen eller underbygger særlige tekstiagttagelser. Denne overvejelse må eleverne forberedes på gennem undervisningen frem mod prøven.

Hjælpemidler

§ 25. Hjælpemidler kan anvendes under en prøve, i det omfang det fremgår af bilag 1 og 2.

Fagbilag 1, pkt. 1.23.

Eleven må i forberedelsestiden benytte ordbøger og egne optegnelser samt tage notater til brug for eksaminationen. Ordbøger og egne optegnelser, som ikke kan medbringes eller opbevares lokalt, kan efter skolelederens nærmere anvisninger tilgås via internettet.

Eleverne må medbringe egne optegnelser til brug i forberedelsestiden, der er fastsat til 40 minutter. Ved egne optegnelser forstås i denne sammenhæng alle de optegnelser, som eleverne har foretaget, enten hver især, i grupper eller fælles i klassen.

Ved selve eksaminationen må eleverne kun medbringe de notater, de selv har taget under forberedelsen.

Læs mere på <http://uvm.dk/folkeskolen/folkeskolens-proever/afholdelse/tilladte-hjaelpemidler/oversigt-9-klasse>

Prøven

Eleverne må have mulighed for at begynde med en samlet præsentation og fremlæggelse af det forberedte stof. I begyndelsen bør lærer og censor derfor lade eleverne tale og blot notere sig, hvad de senere ønsker uddybet og forklaret i samtalen.

Efter elevernes fremlæggelse af det forberedte stof, der også omfatter oplæsning, fortsætter prøven som en samtale mellem elev, lærer og censor. Disse samtaler tager udgangspunkt i elevernes redegørelse, og det er læreren, som leder samtalen.

Der afsættes 20 minutter til eksaminationen inklusive karakterfastsættelse.

Lærer og censor afslutter prøven, når de har tilstrækkeligt grundlag til at vurdere den enkelte elevs præstation, uanset om hele tiden er brugt.

Censur – gælder både prøveform A og B

Læs prøvebekendtgørelsen BEK nr 1128 af 14/11/2019

<https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=211196> kapitel 6

Læs mere i censorvejledningen på: <http://uvm.dk/Uddannelser/Folkeskolen/Folkeskolens-proever/Censur-og-evaluering/For-censorer>

Når prøvetiden er slut, forlader eleven lokalet, og lærer og censor drøfter præstationen og giver en karakter. Censor gør notater om elevens præstation og fremkommer med sit forslag til karakter først. Læreren gør også notater. Notaterne danner udgangspunkt for voteringen. Både censors og lærers notater gemmer i tre måneder, efter bedømmelsen er afsluttet, eller en eventuel klagesag er afgjort - se noteringsskema, som indgår som bilag til denne vejledning. Når lærer og censor er enige om en karakter, kaldes den enkelte elev ind i prøvelokalet for at modtage sin karakter sammen med en kort, præcis begrundelse.

Vurderingskriterier prøveform A

Vurderingen af præstationen ved den mundtlige prøve gives på grundlag af en helhedsvurdering af elevens kompetencer og omfatter følgende områder:

- Forståelse af hovedindholdet i prøveoplægget
- Analyse og fortolkning ud fra iagttagelser i prøveoplægget
- Brug af danskfaglige tilgange
- Perspektivering
- Vurdering
- Disponering af fremstillingen
- Formulering og artikulation

- Forståeligt og tydeligt sprog
- Samtalen om det faglige stof
- Oplæsning

I de vejledende karakterbeskrivelser er formuleret vurderingskriterier for henholdsvis fremragende (12), fortrinlig (10), god (7) jævn (4), tilstrækkelig (02) og utilstrækkelig (00).

Karakterbeskrivelse

Karakter	Betegnelse	Vejledende beskrivelse
12	Fremragende	<p>Der er en sikker og overbevisende forståelse af indholdet i prøveoplægget. Fortolkningen er særdeles velbegrunderet ud fra præcise og analytiske iagttagelser i prøveoplægget.</p> <p>Brug af danskfaglige tilgange er sikker og bærer præg af stort overblik i forhold til tekstanalysen.</p> <p>Perspektivering er velargumenteret, og eleven viser indsigt i mange danskfaglige områder.</p> <p>Vurderinger er yderst velbegrunderede.</p> <p>Fremstillingen er veldisponeret, og formulering og artikulation er klar og tydelig.</p> <p>Sproget er forståeligt, klart og varieret. Samtalen om det faglige stof bærer præg af danskfaglig indsigt og dertilhørende velovervejede svar.</p> <p>Oplæsningen er tydelig, velartikuleret og med sammenhæng til tekstens genre og indhold.</p> <p>Præstationen er fremragende og demonstrerer udtømmende opfyldelse af målene med ingen eller få uvæsentlige mangler.</p>
10	Fortrinlig	<p>Der er en sikker og overbevisende forståelse af hovedindholdet i prøveoplægget. Fortolkningen er velbegrunderet ud fra analytiske iagttagelser i prøveoplægget.</p> <p>Brug af danskfaglige tilgange er sikker i forhold til tekstanalysen.</p> <p>Perspektivering er argumenteret, og eleven viser indsigt i mange danskfaglige områder.</p> <p>Vurderinger er velbegrunderede.</p> <p>Fremstillingen er godt disponeret, og formulering og artikulation er klar og tydelig. Sproget er forståeligt, klart og varieret. Samtalen om det faglige stof bærer præg af danskfaglig indsigt og gode svar.</p> <p>Oplæsningen er tydelig og artikuleret og med sammenhæng til tekstens genre og indhold.</p> <p>Præstationen er fortrinlig og demonstrerer omfattende opfyldelse af målene med nogle mindre væsentlige mangler.</p>
7	God	<p>Forståelsen af hovedindholdet i prøveoplægget er klar, og fortolkningen begrundes forholdsvis sikkert med analytiske iagttagelser af sprog, indhold og genre.</p> <p>Brugen af danskfaglige tilgange er forholdsvis sikker.</p>

		<p>Perspektiveringen er rimeligt velbegrunderet.</p> <p>Fremstillingen er hensigtsmæssigt disponeret, og formulering og artikulation er klar og tydelig.</p> <p>Sproget er forståeligt og rimeligt klart. Samtalen afspejler færdighed i at lytte opmærksomt.</p> <p>Oplæsningen er klar og forståelig i forhold til tekstens genre og indhold.</p> <p>Præstationen er god og demonstrerer opfyldelse af målene med en del mangler.</p>
4	Jævn	<p>Forståelsen af hovedindholdet i prøveoplægget er nogenlunde, og fortolkningen med analytiske iagttagelser af sprog, indhold og genre er noget usikker.</p> <p>Brugen af danskfaglige tilgange er mindre begrundede.</p> <p>Præstationen omfatter en rimelig begrundet perspektivering, men elevens vurderinger er usikre begrundede.</p> <p>Fremstillingen er disponeret, og formulering og artikulation er tydelig.</p> <p>Sproget er forståeligt. Samtalen afspejler færdighed i at lytte.</p> <p>Oplæsningen er noget usikker.</p> <p>Præstationen er jævn og demonstrerer en mindre grad af opfyldelse af målene med adskillige væsentlige mangler.</p>
02	Tilstrækkelig	<p>Forståelsen af hovedindholdet i prøveoplægget og dets væsentlige elementer er netop acceptabel.</p> <p>Analyse og fortolkning er usikker, og forståelsen af sammenhængen mellem sprog, indhold og genre er netop acceptabel.</p> <p>Anvendelsen af danskfaglige tilgange er usikker og tilfældig.</p> <p>Perspektiveringen er mangelfuld og savner overblik. Elevens vurdering af oplægget er kort og uden begrundelse.</p> <p>Fremstillingen mangler disponering, og formulering og artikulation kan være uklar og utydelig.</p> <p>Sproget er til en vis grad forståeligt og klart. Samtalen foregår mest ved, at eleven svarer kort på stillede spørgsmål.</p> <p>Oplæsningen er usikker og ikke altid afpasset den genre og situation, den knytter sig til.</p> <p>Præstationen er tilstrækkelig og demonstrerer den minimalt acceptable grad af opfyldelse af målene.</p>
00	Utilstrækkelig	<p>Forståelsen af hovedindholdet i prøveoplægget er utilstrækkeligt.</p> <p>Analyse og fortolkning er utilstrækkelig, og forståelsen af sammenhængen mellem sprog, indhold og genre er ikke forekommende.</p> <p>Anvendelsen af danskfaglige tilgange er utilstrækkelig og tilfældig.</p>

		<p>Perspektiveringen er utilstrækkelig eller ikke til stede.</p> <p>Fremstillingen fremstår uden sammenhæng og er ikke tilstrækkelig.</p> <p>Sproget er forståeligt, men mening og sammenhæng er uklar.</p> <p>Oplæsningen er usikker.</p> <p>Præstationen er utilstrækkelig, der ikke demonstrerer en acceptabel grad af opfyldelse af målene.</p>
-3	Helt uacceptabel	Præstationen er helt uacceptabel.

Mundtlig fremstilling

Ved den mundtlige prøve præsenterer eleven prøveoplægget for lærer og censor og redegør for analyse og fortolkning, perspektivering og vurdering. Eleven skal vise læse- fortolknings- og kommunikationskompetencer. Dette gøres ved at:

- vise færdigheder i at disponere redegørelsen
- at artikulere og formulere sig kort, klart og tydeligt
- at have kendskab til et fagligt ordforråd, der præcist udtrykker elevens opfattelse og hensigt og som samtidig kan åbne for en analyse og fortolkning af oplægget.

Efter elevens selvstændige fremlæggelse af stoffet skal eleven indgå konstruktivt i en dialog, lytte til lærer og censor og forholde sig til de spørgsmål, der bliver stillet.

I forberedelsestiden disponerer eleven fremlæggelsen, så redegørelsen for oplægget bliver så sammenhængende og struktureret som muligt.

Censor og lærer skal umiddelbart kunne forstå, hvad eleven siger. Det stiller krav til både formulering og artikulation. Eleven bør tale i et tempo og med en styrke og tydelighed, der fremmer kommunikationen. Gennem oplæsning af et centralt tekstuddrag demonstrer eleven sans for sprogets klang og rytme. Og med præcise betoning, sproglige frasering og pauser vises tekstforståelsen. Eventuelle talevanskeligheder, som fx stammen, må ikke indgå i vurderingen.

For at sproget kan virke forståeligt og klart, må det være korrekt, men det er vigtigt at være opmærksom på, at nogle fejlformuleringer og selvrettelser er karakteristiske for talesproget. En fremstilling, der er præget af vage og upræcise ord og vendinger og anden sproglig tomgang, må under alle omstændigheder vurderes som en usikker mundtlig fremstilling.

En vellykket samtale forudsætter samtaleparternes færdighed i at lytte opmærksomt til hinanden. Eleven må i prøvesamtalen vise evne til at lytte ved at forholde sig åbent til det, censor og lærer siger, fx ved at svare relevant på spørgsmål og kommentere deres udsagn. Det er vigtigt, at eleven udtrykker og forsvare egne meninger og holdninger, men det vurderes lige så højt, hvis eleven indgår i en drøftelse af forholdene i prøveoplægget og tager stilling til lærers eller censors argumenter.

Vurderingen af oplæsningen tager udgangspunkt i elevens begrundelse for valg af oplæsningssted, stemmeføring, og om det er klart og tydeligt at høre, hvad der læses. Jo bedre sammenhæng, der er mellem elevens intonation og artikulation og den aktuelle tekst, jo højere på skalaen må oplæsningen vurderes.

Enkelte fejllæsninger af ord bør ikke trække ned i vurderingen, men hvis der er tale om en hakkende og usammenhængende oplæsning, der er præget af mangelfuld forståelse både af de enkelte ord og helheden, vurderes den som usikker.

Tekstarbejde

Som udgangspunkt for arbejdet med prøveoplægget i forberedelsestiden benytter eleven de faglige redskaber fra den daglige undervisning. Det ukendte prøveoplæg skal altid have en sammenhæng med klassens opgivelser. Prøveoplæg, der indeholder tekst, skal altid være forsynet med sidetal og evt. linjetæller, så eleven i forberedelsestiden hurtigt kan udarbejde henvisninger og dermed dokumentere iagttagelser præcist. Alle prøveoplæg, uanset genre, skal i øvrigt forsynes med præcise oplysninger om afsender, titel, udgivelsesår og eventuelt medie.

I præsentationen af prøveoplægget viser eleven sin forståelse af hovedindholdet og dets væsentlige elementer. Baggrunden er opgivelserne og undervisningens danskfaglige arbejde, som eleverne anvender som udgangspunkt for analyse- og fortolkningsarbejdet og perspektiveringen.

Grundlaget for en fortolkning er en registrering af oplæggets umiddelbare indhold og eventuelle handling og en analyse af dets forskellige elementer. Eleven kan fx demonstrere sin fortolkning gennem en redegørelse for oplæggets forløb og struktur, og denne redegørelse kan føre frem til en bestemmelse af oplæggets genre, tema, komposition, idé og hensigt.

I arbejdet med oplægget må eleven kunne gøre iagttagelser og anvende disse i en samlende analyse og fortolkning, hvor særlige træk ved henholdsvis indhold og form præsenteres, og hvor sammenhængen mellem værkets form og indhold uddybes. Eleven viser færdigheder i at kende de særlige karakteristika, der er for de forskellige genrer og deres karakteristika, fx en avisartikels opbygning og særlige layout, en novelles komposition, et billedes opbygning, et digts opbygning i strofer samt dets rytme og rim etc.

Eleven gør rede for og begrunder vurdering og holdning til prøveoplægget. Eleven kan også foretage en sammenligning mellem oplæggets danskfaglige elementer med tekster og andre multimodale udtryk. Det er elevernes måde at arbejde med oplægget på, der bedømmes, herunder argumentation og dokumentation, og ikke elevens holdninger eller normer.

Præsentationen omfatter også en perspektivering, hvor elevens evne til at se oplægget i en større sammenhæng vurderes. Perspektiveringen sker først og fremmest i forhold til opgivelserne, men udblik til andre værker, som eleven har kendskab til, kan også indgå. Perspektiveringen kan dreje sig om en tematisk sammenhæng, men der kan også fokuseres på sproglige eller billedmæssige forhold, en periode, en genre eller et forfatterskab.

Det væsentlige er, at eleven formår at gøre rede for og begrunde sammenhængen med valgte eksempler og paralleller i en præcis argumentation.

Hverken elevens forståelse/indsigt, vurdering, perspektivering eller fortolkning stemmer nødvendigvis overens med lærers eller censors, men uanset dette, må eleven være i stand til at begrunde sin mening ud fra præcise iagttagelser i oplægget. Netop dokumentationens præcision, begrundelsernes kvalitet, deres skarpsindighed, holdbarhed og sammenhæng er væsentlige faktorer i vurderingen af præstationen.

Elevens begrundede valg af oplæsningssted og selve oplæsningens kvalitet underbygger forståelsen og fortolkningen af oplægget.

En relevant og stringent meddigtning kan ligeledes underbygge fortolkningen af oplægget og sætte det i perspektiv. En sådan meddigtning må være forankret i træk i oplægget. En udfyldning af oplæggets "tomme pladser", der hviler på præcise iagttagelser og bidrager til en fortolkning, repræsenterer således et solidt analytisk arbejde.

En ukritisk anvendelse af generelle analysemodeller, som presses ned over det specifikke oplæg, tilfører ofte præstationen et formaliseret og uselvstændigt præg med mange irrelevante opremninger.

Præcise iagttagelser af oplæggets virkemidler kan solidt underbygge en fortolkning og eventuelt afdække forfatterens eller afsenderens hensigt med oplægget. Iagttagelser af karakteristiske træk bør altid ledsages af spørgsmålet om, hvorfor dette træk, netop dette virkemiddel, er anvendt.

Vurderingen af præstationen er en helhedsvurdering, og vægtningen af de enkelte elementer beror på et skøn. Den suveræne præstation kan netop være kendetegnet ved, at en elev anlægger en helt utraditionel angrebsvinkel på oplægget, når kravet om, at elementerne analyse, fortolkning, vurdering og perspektivering skal indgå, og dette præsenteres på baggrund af iagttagelser og fordybelse i oplægget.

Prøvegrundlag prøveform B

1.33. Der prøves i at:

- fortolke, vurdere og perspektivere tekster, æstetiske tekster og multimodale tekster ud fra såvel umiddelbar oplevelse som analytisk forståelse,
- gøre rede for samspillet mellem sprog, indhold, genre og situation,
- demonstrere analytisk beredskab over for ældre og nyere dansk og udenlandsk litteratur, æstetiske tekster og multimodale tekster,
- gøre rede for forskellige genrer, fremstillingsformer, fortælleteknikker og virkemidler,
- gøre rede for og vurdere etiske, æstetiske, historiske og fremtidige aspekter i litterære, æstetiske og multimodale tekster,
- forholde sig analytisk og vurderende til sagprosa og multimodale tekster,
- vise indsigt i fordybelsesområdet,
- tale forståeligt, klart og varieret i en form, der passer til situation og kontekst,
- anvende et nuanceret og sikkert begrebs- og ordforråd,
- udtrykke sig i en sammenhængende og disponeret form,
- læse klart og flydende op og udtrykke en personlig forståelse af det læste og
- lytte aktivt i samtale.

Prøveform B adskiller sig væsentligt fra prøveform A.

- Forberedelsen foregår i den sidste del af undervisningstiden.
- Eleverne får ved lodtrækning tildelt et danskfagligt område kaldet fordybelsesområdet.
- Eleverne vælger deres prøveoplæg – gerne i samråd med læreren.

Mange af de danskfaglige forhold, som indgår i prøven, er identiske med prøveform A – bl.a. prøveoplæggets længde og kompleksitet, men i forløbet, i lærerens tilrettelæggelse af prøven og i vurderingskriterierne er der markante forskelle, som elev, lærer og censor skal være opmærksom på.

Prøveform og prøveforløb

- Tilrettelæggelse af fordybelsesområder sammen med eleverne ud fra opgivelserne.
- Lodtrækning mellem fordybelsesområder.
- Forberedelsesperiode - 10 undervisningslektioner med læreren som vejleder - hvor eleverne vælger prøveoplæg og fordyber sig heri.
- Udformning af synopse for den mundtlige prøve.
- Aflevering af synopse og prøveoplæg til lærer og censor.
- Mundtlig prøve og karaktergivning.

Fordybelsesområder

I samarbejde med eleverne og med udgangspunkt i Fælles Mål og opgivelserne tilrettelægger læreren et antal fordybelsesområder. Det kan anbefales, at man vælger fordybelsesområder sammen med eleverne løbende i 9. klasse, for at give eleverne et indblik i, hvordan sammenhængen i prøveformen er tænkt.

Når man tilrettelægger forløb er følgende gældende:

- Et fordybelsesområde er en overskrift på et danskfagligt område, og det præciserer et område, som fx en genre, en periode, et forfatterskab eller et tema, der er arbejdet med på 8. og 9. klasses trin
- Alle opgivelser skal indgå i et og gerne flere fordybelsesområder.
- Der skal som absolut minimum være to opgivelser repræsenteret i et fordybelsesområde.
- Fordybelsesområderne skal alsidigt dække danskfagets mange tekster – både hvad angår tekstkategorier, genrer, perioder, udtryksformer, temaer og omfang.

Der skal være minimum 2 smalle fordybelsesområder inden for hvert af de 4 smalle områder. (se oversigt side 40)

Når fordybelsesområderne er udvalgt og beskrevet, forsynes de med en overskrift, og disse overskrifter er titlerne på lodtrækningsområderne. Denne udvælgelse og tilrettelæggelse foregår umiddelbart før lodtrækningen, som må finde sted tidligst 10 skoledage, før de skriftlige prøver påbegyndes. Inden lodtrækningen får eleverne udleveret den samlede oversigt over fordybelsesområderne – med angivelse af titler og de dele af opgivelserne, der er knyttet til hvert enkelt fordybelsesområde.

Tilrettelæggelse af fordybelsesområder – eksempler

Fordybelsesområderne skal alsidigt dække danskfagets tekster. Der skal være mindst to fordybelsesområder repræsenteret fra hver af de smalle kasser. Se oversigt på næste side. Der kan være en blanding af smalle og brede fordybelsesområder, dog med en klar overvægt af smalle fordybelsesområder. Med smalle fordybelsesområder menes, at fx en genre, eller en forfatter, eller en litterær periode eksplicit er udtrykt i fordybelsesområdet. Brede fordybelsesområder = områder, der passer til flere kasser (grøn baggrund). Smalle fordybelsesområder = områder, der passer til én kasse (blå baggrund).

På denne side gives eksempler på fordybelsesområder inden for de forskellige kasser. Der vil selvfølgelig være rigtig mange andre kombinationer og mulige fordybelsesområder, som ikke er repræsenteret i eksemplerne, men som man finder frem til sammen med eleverne.

Smalle	Brede	Smalle
<p>Fiktion - Tekster der opgives under de 80-100 normalsider</p> <p>Mindst to fordybelsesområder fra denne kasse</p>	<p>Fiktion, brugstekster og fagtekster, der både opgives under de 80-100 normalsider og uden for normalsider</p>	<p>Brugs-og fagtekster der opgives under de 80-100 normalsider</p> <p>Mindst to fordybelsesområder fra denne kasse</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Noveller om overgange • Lyrik om forandring • Fiktionstekster fra 2010'erne. • Folke-og kunsteventyr • Naja Maria Aids forfatterskab • Tekster fra det moderne gennembrud • Moderne ungdomslitteratur • Autofiktion 	<ul style="list-style-type: none"> • Berømt eller berygtet • Drømme og utopi • Racisme • Ophav • Skam og skyld • Ung i dag • Livsværdier og idealer • På kanten • En verden i forandring 	<ul style="list-style-type: none"> • Nyhedsartikler om unge på kanten • Opinionstekster i avisen • Tæt på sandheden - satiriske artikler. • Essay om frihed • Portrætinterview • Erindring og biografi • Klummer og kronikker
<p>Æstetiske tekster, der ikke opgives under de 80-100 normalsider</p> <p>Mindst to fordybelsesområder fra denne kasse</p>		<p>Brugstekster og fagtekster der ikke opgives under de 80-100 normalsider</p> <p>Mindst to fordybelsesområder fra denne kasse</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Kortfilm fra 10'erne • Graphic novels • Portrætkunst fra elevernes egen samtid • Min barndom i billedbøger • Det moderne gennembruds billeder • Musikvideoer og iscenesættelse • Ungdom og identitet i Tv-serier • Radiodrama 		<ul style="list-style-type: none"> • Faste reklamer • Levende reklamer • Nutidens dokumentarfilm • Pressefotos • Satire på TV og You Tube. • "Mit fantastiske liv" – på Instagram • Nyhedsudsendelser • Tv-dokumentarer om et liv på kanten. • True crime- på podcast

Tilrettelæggelsen af fordybelsesområder kan foregå på flere måder. Der tages udgangspunkt i Fælles Måls kompetencemål og underliggende færdigheds- og vidensområder, prøvekravene og de tekster, som danskfaget indeholder.

Der er i årets løb arbejdet med danskfaglige forløb ud fra Fælles Mål og dertilhørende valgte områder og tekster. Nedenstående skema viser eksempel på beskrivelse af et forløb indeholdende danskfaglige aktiviteter, det bearbejdede stof, de efterfølgende mulige fordybelsesområder og ideer til prøveoplæg.

Fagligt forløb	Danskfaglige aktiviteter	Stofopgivelser	Fordybelsesområder – overskrifter – muligheder	Ideer til prøveoplæg
Moderne ungdomslitteratur og andre æstetiske tekster	Undersøgelse og fortolkning af æstetiske tekster Arbejde med sproglige og billedlige virkemidler Billedanalyse Hovedværkslæsning Perspektivering til aktuelle problemstillinger Læsestrategier til æstetiske tekster Tema og motiv Ungdomslitteraturkendetegn Autofiktion/fiktion eller virkelighed?	Shaun Tan: <i>Sommerregler</i> Mette Hegnhøj/Lars Vegas: <i>Møgungen</i> Tove Ditlevsen: <i>Barndommens Gade (digt)</i> Emil Bønnelycke: <i>Gaden</i> Sanne Munk Jensen og Sarah Engell: <i>Tag gaden tilbage</i> Morten Dürr: <i>Sortesø</i> Sofia Malmberg: <i>Elin under havet</i> Uddrag af: 1. sæson af <i>Skam</i> – norsk ungdomsserie Jesper Wung Sung: <i>Limbus</i> Yahya Hassan: <i>Trælameller</i>	Moderne ungdomsnoveller Jesper Wung Sungs forfatter-skab Ungdom i æstetiske tekster Billedbøger og graphic novels SKAM på internettet Gaden som tema i litterære tekster Autofiktion	Jesper Wung Sung: <i>Sidste dag</i> Cornelia Travnick: <i>Lost in transformation</i> Afsnit på internettet fra sæson 2 af <i>Skam</i> (7 minutter og 45 sekunder) Søren Ulrik Thomsen: <i>Passager. (Rus og fald. Syn)</i> Søren Green: <i>En eftermiddag</i> Maria Gerhardt: <i>Amalgemesteren (udvalgt digt)</i> Yahya Hassan: <i>Den arabiske prins</i>

De forskellige faglige forløb kan kombineres, som det bedst giver mening. Der er måske arbejdet med kortfilm i flere forskellige forløb, og derfor kan kortfilm blive et fordybelsesområde.

Et eksempel:

Forløb: Familie på godt og ondt. Herunder bl.a. dokumentarfilm af Christian Sønderby Jepsen: <i>Testamentet</i> (DFI)
Forløb: Ung, ældre, ældst. Herunder bl.a. dokumentarfilm af Anika Berg: <i>Sia</i> (Ekko Shortlist)
Forløb: Arbejdsliv. Herunder bl.a. dokumentarfilm af Rene Odgaard: <i>Dirtbusters</i> (Ekko Shortlist)

De tre opgivelser danner dermed udgangspunkt for et fordybelsesområde, der beskrives således:

Fordybelsesområde	Tilknyttede opgivelser	Eleven undersøger	Valg
Dokumentarfilm	Christian Sønderby Jepsen: <i>Testamentet</i> (DFI) Rene Odgaard: <i>Dirtbusters</i> (Ekko Shortlist) Anika Berg: <i>Sia</i> (Ekko Shortlist)	Forskellige dokumentarfilm fx: Ditte Kahne Gade: <i>Et børnehjem</i> (Ekko Shortlist) Thor Ochsner: <i>1989: Dengang jeg var 5 år gammel</i> (Ekko Shortlist) Anette K Olesen: <i>Julies Balkon</i> (DFI) Jan Troell: <i>Reflexion 2001</i> (DFI)	Eleven vælger efter gode overvejelser: Ditte Kahne Gade: <i>Et børnehjem</i> (Ekko Shortlist)

Fordybelsesområderne tilrettelægges ud fra flere forskellige principper, så de dækker kravet om alsidighed.

Eleverne er med til at drøfte og tilrettelægge fordybelsesområderne som en meget vigtig danskfaglig proces. Det er her, det sikres, at både bredden og dybden i faget er repræsenteret som afsæt for prøven. Ligeledes er det her, at eleverne er reelt medbestemmende og får en fornemmelse af og overblik over mulighederne for at arbejde videre – for at udvide og forlænge de faglige forløb – når de har fået tildelt deres fordybelsesområde og skal i gang med forberedelsen til prøven.

Lodtrækning

I overværelse af den prøveansvarlige på skolen trækker eleverne lod mellem fordybelsesområderne. Fordybelsesområderne til lodtrækning skal alsidigt repræsentere det opgivne stof. Der skal være mindst fire trækingsmuligheder at vælge imellem for den sidste elev. Hvert fordybelsesområde kan maksimalt indgå to gange i lodtrækningen.

Eleverne har på forhånd tilkendegivet, om de vil trække individuelt eller parvis. Vælger elever at trække lod parvis, kan de arbejde sammen om fordybelsesområdet og synopsen og eventuelt vælge samme prøveoplæg. Elever, der trækker lod parvis, skal trække først.

Læreren påfører efter lodtrækningen de elevnavne, der er blevet udtrukket, på en oversigt over samtlige fordybelsesområder. Denne liste sendes til censor.

Hvis elever, der trækker lod parvis, vælger det samme prøveoplæg, skal de ved prøveafholdelsen gå op lige efter hinanden, så de ikke har mulighed for at tale sammen om selve prøveafholdelsen. Samme regel gælder, hvis elever vælger samme prøveoplæg, selvom de har trukket forskellige fordybelsesområder.

Forberedelsen til prøven

Lodtrækningen mellem fordybelsesområderne foretages tidligst 10 skoledage før de skriftlige prøver.

Efter lodtrækningen får eleverne 10 lektioner til at arbejde med fordybelsesområderne på skolen. Her arbejder eleverne både med deres område og det endelige prøveoplæg. Prøveoplægget er én tekst som er ukendt stof, og som ikke har været benyttet i undervisningen. Der skal være en tydelig sammenhæng mellem fordybelsesområdetets titel og prøveoplægget – og denne sammenhæng ligger til grund for lærerens godkendelse af prøveoplægget. Prøveoplægget skal være i samme genre(r) som opgivelserne i fordybelsesområderne.

Prøveoplægget skal:

- Være inden for samme genre(r) som opgivelserne i fordybelsesområdet.
- Være på dansk, norsk eller svensk. Der må som udgangspunkt ikke forekomme sproglige udtryk på fremmedsprog i kortfilm (en ordløs kortfilm kan benyttes), reklamer eller tv-programmer. Dog kan enkelte fremmedsproglige udtryk forekomme, hvis det ellers indgår i tekster, der har dansk-svensk-eller norsk som det sprogligt mest dominerende. Oversat litteratur kan anvendes i meget begrænset omfang.
- Prøveoplægget skal have samme længde som et prøveoplæg ved prøveform A. Se side 30 og 31
- Kortfilm på 2-10 minutter – og uddrag af dokumentarfilm, podcast etc. af samme længde.
- Det skal tydeligt fremgå, hvad der er selve prøveoplægget.
- Prøveoplægget er én tekst.

Elevens arbejde

Efter at lodtrækningen er gennemført, repeterer eleverne de opgivelser, der indgår i fordybelsesområdet. Eleverne undersøger, hvilke tekster, der kan arbejdes videre med i fordybelsesperioden. Har en elev fx trukket området "Mit land i litteratur og andre æstetiske tekster", tager eleven udgangspunkt i de opgivelser, som er tilknyttet fordybelsesområdet. Ud fra dette undersøger eleven flere forskellige tekster, der er i samme genre(r) som fordybelsesområdetets opgivelser. Eleven læser "Frit land" af Ulige Numre og "Men flaget faldt jo også ned fra himlen" af Henrik Nordbrandt, ser musikvideoen "Giv mig Danmark tilbage" af Natasja og kunstbilledet "Sommerdag ved Roskilde Fjord" af L.A. Ring.

Læreren sikrer med sin godkendelse, at der er rimelighed i omfang, alsidighed og sværhedsgrad, og læreren vejleder eleverne til at vælge et andet oplæg, hvis det første valg ikke er i overensstemmelse med reglerne eller elevernes faglige formåen.

Det anbefales, at eleverne ikke vælger en sekvens af en spillefilm eller et romanuddrag som prøveoplæg, idet sekvensen og uddraget indgår i en omfattende kontekst, der forøger lærer og censors forberedelsestid i forbindelse med prøven, og som samtidig kan give eleverne udfordringer i forhold til selve prøveafholdelsen. Hvis der alligevel vælges en spillefilm eller en roman som prøveoplæg, præciseres det, hvilket uddrag der er det endelige prøveoplæg, og som derfor skal overholde bestemmelserne om omfang.

Det er vigtigt, at læreren, inden eleverne går i gang med at afsøge prøveoplæg, informerer eleverne om, at der skal vælges bredt i forhold til tekster, således at samme prøveoplæg, så vidt muligt, ikke går igen mere end to gange, uanset hvilket fordybelsesområde eleverne har trukket.

Prøveoplæg må ikke være udfærdiget af eleverne selv.

Eleverne skal ved prøven læse et tekststykke op, der svarer til cirka ½ sides omfang. Er prøveoplægget en tekst, skal oplæsningsstykket tages fra dette. Undtagelser kan dog fx være, hvis teksten er et meget kort digt eller en graphic novel med meget lidt tekst. Dette tekststykke udvælges og begrundes af eleverne, og det skal være præciseret i synopsen. Hvis en elevs prøveoplæg ikke rummer mulighed for at vælge et oplæsningsstykke pga. tekstens udformning (fx et kunstbillede eller et pressefoto), skal der vælges et tekststykke med relation til oplægget til oplæsning. Oplæsningsstykket skal have sammenhæng med elevens undersøgelses- og/eller fortolkningsarbejde. Dette oplæsningsstykke skal vedlægges synopsen i kopi. Selve oplæsningsstykket kan deles i maks. to dele, hvis det er velbegrundet fra elevens side.

Oplæsningsstykket kan ikke være udfærdiget af eleverne selv, og det må ikke være taget fra opgivelserne.

Vejledning

I de 10 lektioner, hvor eleverne arbejder med fordybelsesområdet og deres prøveoplæg, fungerer læreren som vejleder. Det indebærer, at:

- læreren vejleder i udvælgelsen af prøvestof, analysetilgange og synopseudformning
- læreren godkender elevernes valg af prøveoplæg
- læreren ophører med at vejlede, når eleverne afleverer deres synopse

Læreren vejleder ikke i selve analysen, forståelsen og fortolkningen af tekster og heller ikke i udarbejdelse og disponering af fremlæggelsepunkter til prøven.

Vejlederrollen er en kombination af den faglige sikring af prøvens validitet og den faglige sparring med eleverne.

Læreren støtter og udfordrer eleverne i afsøgningen af fordybelsesområdet og i udvælgelsesprocessen. Eleverne søger selv, og dansklæreren kan evt. foreslå flere mulige prøveoplæg, som eleverne derpå undersøger og vælger iblandt.

Vejledningen ophører, når fordybelsesperioden er afsluttet, og synopsen er afleveret. Eleverne kan vælge at arbejde videre på egen hånd med deres oplæg frem mod selve prøven, men de skal fastholde deres plan ud fra den afleverede synopse. Der må efterfølgende ikke ændres i synopsens punkter. Der må godt ændres i rækkefølgen af punkter.

Hvis elevernes videre selvstændige arbejde foregår i forskellige rammesatte aktiviteter på skolen fx i den understøttende undervisning, skal det præciseres, at eleverne ikke må modtage direkte undervisning i det udtrukne fordybelsesområde, det valgte prøveoplæg, og den tilhørende perspektivering.

Synopse – disposition for den mundtlige prøve

Som afslutning på fordybelsesperioden udarbejder eleverne en synopse – en disposition for den mundtlige prøve. Det er denne synopse, som sammen med det valgte prøveoplæg og årets opgivelser danner grundlag for den mundtlige prøve.

Synopsen skal være kort og helst kun en side lang. Her er ikke indregnet oplæsningsstykket. Den skal være nem at orientere sig i og indeholde:

- Elevens navn og prøveniveau.
- Titel på fordybelsesområde.
- Præsentation af prøveoplæg og begrundelse for valget af dette.
- Disposition for den mundtlige prøve.
- Præsentation af analyse- og fortolkningspunkter.
- Præsentation af perspektiveringsområder.
- Angivelse af oplæsningsstykke.
- Kildefortegnelse over læste tekster og andre oplysninger, der er anvendt i fordybelsesarbejdet.

Eventuelt kan synopsen også indeholde relevante bilag, som fx en særlig valgt analysemodel.

Der er ikke krav om, at perspektiveringstekster bliver vedlagt synopsen.

Synopsen er en disposition til prøven. Lærer og censor kan orientere sig om elevernes tanker bag valg af prøveoplæg og valg af analysetilgange, og det skal fremgå tydeligt af synopsen, hvad man kan forvente, at eleverne vil fokusere på ved den mundtlige prøve. En specifik analysemodel, der tager afsæt i det valgte prøveoplæg og elevens egen undersøgelse af teksten, er at foretrække frem for en generel analysemodel. Synopsen bør præsentere den røde tråd, som er fundet i det konkrete fordybelsesarbejde med det valgte prøveoplæg.

Synopsen er en fælles oversigt for elev, lærer og censor. Synopsen indgår ikke i den endelige vurdering.

Hver enkelt elev sørger for at samle og mangfoldiggøre synopse, prøveoplæg og eventuelt oplæsningsstykke i tre eksemplarer. Alle tre eksemplarer underskrives af elev og lærer. De to eksemplarer afleveres til læreren. Det ene eksemplar sender læreren til censor, som skal have det senest 14 kalenderdage inden prøvens afholdelse. Synopserne kan sendes digitalt, hvis censor forinden har givet sit samtykke til dette. Sammen med opgivelser, prøveoplæg og synopser sendes en tydelig oversigt over fordybelsesområder og elevernes lodtrækning. Inden mangfoldiggørelse forsyner eleven sit prøveoplæg med tydelige sidetal og evt. linjetæller, hvis der er tale om en tekst.

Hvis eleverne har kopieret eller hentet en synopse fra forskellige studieportaler og lignende, skal læreren være meget opmærksom på at tjekke opgaverne inden underskrift, da underskriften tæller som en godkendelse, som betyder, at eleverne vil være berettiget til at aflægge prøve.

En elev, der ikke får udarbejdet og afleveret en synopse - har ikke adgang til prøven. Da prøven i 9. klasse er bunden, skal eleven aflægge prøve ved førstkommende lejlighed.

Samarbejdet mellem lærer og censor

Det er lærerens ansvar, at opgivelser og fordybelsesområder lever op til prøvekravene og alsidighedskravet. Læreren er også garant for, at de valgte prøveoplæg er fagligt forsvarlige i forhold til sammenhæng, omfang og kompleksitet.

Kontakten og drøftelserne mellem lærer og censor er vigtige, og det anbefales kraftigt, at læreren sender opgivelserne og oversigten over de udvalgte fordybelsesområder, der indgår i lodtrækningen, til censor inden eleverne trækker lod, så denne kan danne sig et overblik over de faglige områder og følge og kommentere indholdet og forløbet allerede fra tilrettelæggelsesfasen. Mange problemer kan på denne måde forebygges og justeres, inden eleverne trækker lod imellem fordybelsesområderne, og proceduren kan sikre, at opgivelser og fordybelsesområder opfylder bekendtgørelsens krav.

Efter modtagelsen af synopsis og prøveoplæg kontakter censor læreren. Prøvens afholdelse drøftes, og eventuelle tvivlsspørgsmål afklares. Censor kan i denne forbindelse ikke forlange, at der skal laves nye synopsis, selvom denne skønner, der er mange fejl. Det er kun den prøveafholdende skoles leder, der er bemyndiget til det.

Hvis censor anmoder om at få enkelte tekster udleveret, fordi de ikke er tilgængelige, skal disse sendes til censor. Der er ikke krav om, at samtlige tekster fra opgivelserne skal sendes til censor.

Prøveafholdelsen

Prøvetiden – inklusive votering og karaktergivning – er 25 minutter.

Ved selve prøven er der ikke forberedelsestid. Eleverne kommer direkte ind i prøvelokalet, og prøven går i gang. Den afsatte tid til prøven fordeles således, at eleverne først fremlægger en præsentation af arbejdet med prøveoplægget. Denne præsentation varer 10 minutter. Eleven skal selv helst styre tiden på de ti minutter, og i vurderingen af elevens præsentation indgår også elevens formåen at kunne holde sig indenfor dette tidsrum. Efter præsentationen fortsætter prøven som en dialog mellem elev, lærer og censor. Denne dialog kan dels bestå af uddybende spørgsmål til prøveoplægget og perspektiveringsområdet, dels til opgivelserne. Det er vigtigt, at styrkesider og mangler ved præstationen også afdækkes i samtalen, så vurderingen bliver så dækkende som muligt. Det er også her, man via spørgsmål kan undersøge, om eleverne selvstændigt har tilegnet sig det stof, de præsenterer – eller om det blot er 'lånt' fra andre kilder.

Eleverne skal være gjort bekendt med, at mindst halvdelen af prøvetiden er afsat til en dialog om oplæg, perspektivering og danskfaglige områder fra opgivelserne. Læreren kan afbryde eleven under de 10 minutters præsentationen, hvis hun fordyber sig i fagligt irrelevante områder, og søge at guide hende tilbage på rette spor. Der kan eventuelt stilles korte, opklarende spørgsmål undervejs. Oplæsningen skal foregå som en del af elevernes præsentation.

Et af formålene med denne prøveform er, at eleverne skal have mulighed for at fordybe sig grundigt i prøveoplægget. Fordybelsen afspejles i elevernes præsentation og i dialogen ved selve prøven. Det er ikke nødvendigt, at eleverne bruger tid på at referere prøveoplægget.

Eleverne kan til præsentationen medbringe det, der har været vedlagt synopsis og notater i stikordsform fra det analytiske arbejde til støtte for fremlæggelsen, ligesom eleverne også gerne må tilføje stikord eller understregninger i synopsis og/eller prøveoplæg. Se i øvrigt side 35 om mundtlig fremstilling.

Oplæsning

Eleven viser nogle af sine læsefærdigheder og begrundet fagligt sit valg af oplæsningstekst og demonstrerer sider af sin undersøgelse og fortolkning gennem oplæsningen. Vurderingen af oplæsningen indgår i den samlede helhedsvurdering af præstationen. Ved præstation til 10 eller 12 vil oplæsningen være en tydelig del af den røde tråd, der underbygger elevens undersøgelse og fortolkning. Eleverne tilrettelægger selv, hvornår i prøveforløbet oplæsningen placeres.

Perspektivering

Et af de vigtigste parametre, der adskiller prøveform A fra prøveform B er kvaliteten og graden af perspektivering. Eleverne skal vise danskfaglig indsigt ved at perspektivere prøveoplægget til forskellige danskfaglige fokusområder, herunder fx fortællersynsvinkler, genretræk, periodekarakteristika, tematiske forbindelser, litteraturhistorie og velvalgte sproglige iagttagelser. Eleverne skal kunne argumentere for deres valg af perspektiveringsfokus, som hellere må være én grundig velbegrundet perspektiveringsvinkel end en overfladisk gennemgang af mange forskellige.

Eleverne skal perspektivere til en eller flere af opgivelserne fra fordybelsesområdet. Eleverne kan derefter vælge at perspektivere til opgivelserne generelt. Ved denne prøveform er det essentielt, for at kunne opnå en karakter over middel, at eleven viser velvalgt faglig grundighed og indsigt i perspektiveringen og tydeligt angiver den danskfaglige røde tråd og sammenhæng mellem fordybelsesområde, prøveoplæg og perspektivering.

Vurderingskriterier

Vurderingskriterierne er i overvejende grad identiske med kriterierne ved prøveform A. Den udvidede forberedelsestid, og elevernes mulighed for selv at vælge deres prøveoplæg, indvirker en hel del på kravet til præsentation, fordybelse, danskfaglig indsigt og ikke mindst perspektivering.

Der foretages en helhedsvurdering ud fra samtlige bedømmelseskriterier for både mundtlig fremstilling samt analyse- og fortolkningsarbejdet.

Vurderingskriterierne omfatter følgende områder:

- Indsigt i prøveoplæggets indhold og sammenhæng med fordybelsesområdet
- Analyse og fortolkning ud fra iagttagelser i prøveoplægget
- Danskfaglige tilgange*
- Perspektivering til fordybelsesområdet, opgivelserne og evt. andet stof
- Vurdering
- Disponering af præsentationen

- Forståeligt og klart sprog
- Formulering og artikulation
- Samtalen om det faglige stof
- Oplæsning

* Danskfaglige tilgange betyder:

Hvilke relevante metoder fra faget dansk anvender eleven til at belyse prøveoplægget? Hvor lægger eleven sit fokus? Det kan være på tekstens sprog med mange beskrivende tillægsord, eller det kan være på synsvinkelskift, periodekendetegn, specielle karakteristiske træk hos en forfatter etc. Det er vigtigt, at eleven vælger relevante danskfaglige tilgange, som er tilpasset prøveoplægget og fordybelsesområdet.

I de vejledende karakterbeskrivelser er formuleret vurderingskriterier for henholdsvis 12, 10, 7, 4, 02 og 00

Karakterbeskrivelse prøveform B

Karakter	Betegnelse	Vejledende beskrivelse
12	Fremragende	<p>Elevens præsentation viser stor indsigt i prøveoplæggets indhold.</p> <p>Eleven viser stor indsigt og sammenhæng mellem oplæg og fordybelsesområde.</p> <p>Fortolkningen er særdeles velbegrunderet med analytiske iagttagelser og viser stor indsigt i sammenhængen mellem sprog, indhold og form.</p> <p>De danskfaglige tilgange er valgte og velbegrunderede, og elevens vurdering af oplægget er yderst velbegrunderet</p> <p>Perspektivering til opgaver i fordybelsesområdet begrundes sikkert med særdeles relevante danskfaglige argumenter.</p> <p>Disponeringen af præsentationen er valgt, klar og meget hensigtsmæssig og viser særdeles tydelig sammenhæng mellem fordybelsesområde, prøveoplæg og perspektivering. Eleven styrer selv sin præsentation på 10 minutter.</p> <p>Formulering og artikulation er klar og tydelig, og sproget er forståeligt og klart.</p> <p>Samtalen om oplægget viser overbevisende danskfaglig indsigt og velovervejede svar.</p> <p>Oplæsningen er tydelig og velartikuleret i forhold til tekstanalysen samt tekstens indhold og form.</p> <p>Præstationen er fremragende og demonstrerer udtømmende opfyldelse af målene med ingen eller få uvæsentlige mangler.</p>
10	Fortrinlig	<p>Elevens præsentation viser god indsigt i prøveoplæggets indhold.</p> <p>Eleven viser indsigt og sammenhæng mellem oplæg og fordybelsesområde.</p> <p>Fortolkningen er velbegrunderet med analytiske iagttagelser og viser indsigt i sammenhængen mellem sprog, indhold og form</p> <p>De danskfaglige tilgange er valgte og velbegrunderede, og elevens vurdering af oplægget</p>

		<p>er velbegrundet.</p> <p>Perspektiveringen til opgivelser i fordybelsesområdet begrundes med relevante danskfaglige argumenter</p> <p>Disponeringen af præsentationen er klar og hensigtsmæssig og viser tydelig sammenhæng mellem fordybelsesområde, prøveoplæg og perspektivering. Eleven styrer selv sin præsentation på 10 minutter.</p> <p>Formulering og artikulation er klar og tydelig, og sproget er forståeligt og klart.</p> <p>Samtalen om oplægget viser stor danskfaglig indsigt og velovervejede svar.</p> <p>Oplæsningen er tydelig og velartikuleret og velvalgt i forhold til tekstanalysen.</p> <p>Præstationen er fortrinlig og demonstrerer omfattende opfyldelse af målene med nogle mindre væsentlige mangler.</p>
7	God	<p>Elevens præsentation viser indsigt i prøveoplægget. Der præsenteres en sammenhæng mellem prøveoplæg og fordybelsesområde.</p> <p>Analyse og fortolkning viser en god indsigt i sammenhængen mellem sprog, indhold og form og begrundes med iagttagelser i oplægget.</p> <p>Brugen af danskfaglige tilgange er hensigtsmæssig, og elevens vurdering af oplægget er velbegrundet.</p> <p>Perspektiveringen til opgivelser fra fordybelsesområdet begrundes med faglige argumenter.</p> <p>Præsentationen er klart disponeret og begrundet, og viser sammenhæng mellem fordybelsesområde, prøveoplæg og perspektivering. Eleven styrer selv sin præsentation på 10 minutter.</p> <p>Formulering og artikulation er klar og tydelig, og sproget er forståeligt og i overvejende grad klart.</p> <p>Samtalen afspejler en rimelig færdighed i at lytte opmærksomt og i at indgå i en dialog om danskfagligt stof.</p> <p>Oplæsningen er klar og forståelig og med tilfredsstillende blik for tekstens genre og indhold.</p> <p>Præstationen er god og demonstrerer opfyldelse af målene med en del mangler.</p>
4	Jævn	<p>Elevens præsentation viser indsigt i hovedindholdet og dets væsentlige elementer. Der præsenteres en sammenhæng mellem prøveoplæg og fordybelsesområde.</p> <p>Analyse og fortolkning viser mindre indsigt i sammenhængen mellem sprog, indhold og form og begrundes med få iagttagelser i oplægget.</p> <p>Eleven bruger få danskfaglige tilgange, og elevens vurdering af oplægget er noget usikkert.</p> <p>Perspektiveringen til opgivelser i fordybelsesområdet er usikker.</p> <p>Præsentationen er disponeret, men viser usikkerhed mellem fordybelsesområde, prøveoplæg og perspektivering. Eleven skal have lidt hjælp til at styre sin præsentation på 10</p>

		<p>minutter.</p> <p>Formulering og artikulation er klar og tydelig, og sproget er forståeligt.</p> <p>Samtalen afspejler en ringe færdighed i at lytte opmærksomt og i at indgå i en dialog om danskfagligt stof.</p> <p>Oplæsningen er forståelig, men behæftet med fejl.</p> <p>Præstationen er jævn og demonstrerer en mindre grad af opfyldelse af målene med adskillige væsentlige mangler.</p>
02	Tilstrækkelig	<p>Elevers præsentation viser i begrænset grad indsigt i hovedindholdet og dets væsentlige elementer.</p> <p>Sammenhængen til fordybelsesområdet er ikke klar.</p> <p>Analyse og fortolkning er usikker, og indsigten i sammenhængen mellem sprog, indhold og form er mangelfuld.</p> <p>Brugen af danskfaglige tilgange er tilfældig og usikker, og elevens vurdering af oplægget er kort og uklart begrundet.</p> <p>Perspektivering til opgivelser i fordybelsesområdet er mangelfuld og usikker.</p> <p>Præsentationen mangler disponering og viser ikke sammenhæng mellem fordybelsesområde, prøveoplæg og perspektivering.</p> <p>Formulering og artikulation er uklar og utydelig.</p> <p>Sproget er nogenlunde forståeligt og nogenlunde klart.</p> <p>Samtalen foregår mest ved, at eleven svarer kort på stillede spørgsmål.</p> <p>Oplæsningen er usikker og uklar i forhold til den genre og situation, den knytter sig til.</p> <p>Præstationen er tilstrækkelig og demonstrerer den minimalt acceptable grad af opfyldelse af målene.</p>
00	Utilstrækkelig	<p>Elevers præsentation viser ringe indsigt i oplæggets hovedindhold.</p> <p>Der er ingen sammenhæng til fordybelsesområdet.</p> <p>Analyse og fortolkning er utilstrækkelig, og indsigten i sammenhængen mellem sprog, indhold og form er særdeles mangelfuld.</p> <p>Brugen af danskfaglige tilgange er utilstrækkelig, og eleven kan ikke vurdere oplægget.</p> <p>Der er ingen perspektivering til opgivelser fra fordybelsesområdet.</p> <p>Præsentationen mangler disponering.</p> <p>Formulering og artikulation er uklar og utydelig.</p> <p>Sproget er utilstrækkeligt.</p> <p>Samtalen foregår ved, at eleven svarer kort eller utilstrækkeligt på stillede spørgsmål.</p>

		Oplæsningen er utilstrækkelig og behæftet med mange fejl. Præstationen er utilstrækkelig, der ikke demonstrerer en acceptabel grad af opfyldelse af målene.
-3	Helt uacceptabel	Præstationen er helt uacceptabel.

De enkelte overvejelser i forbindelse med vurdering af analyse- og fortolkningsarbejde og mundtlig fremstilling er udfoldet under prøveform A.

Den dybde og det overblik, som eleverne demonstrerer i prøvesituationen, skal være mere omfattende end det, der kan forventes, hvis der har været 40 minutters forberedelsestid. Det er altså elevernes redegørelse og dialog om sammenhængen mellem prøveoplæg, fordybelsesområde, danskfagligt stof, de valgte analysetilgange og perspektivering, der må danne grundlaget for vurderingen af elevernes arbejde med prøveoplægget ved denne prøveform.

I bilag B vises vurderingsskema til vurdering ved prøveform A og vurderingsskema til vurdering ved prøveform B.

Prøve på særlig vilkår og fritagelse

Særlige prøvevilkår

Skolens leder skal tilbyde særlige prøvevilkår til elever med psykisk eller fysisk funktionsnedsættelse eller tilsvarende vanskeligheder, når dette er nødvendigt for at ligestille disse elever med andre i prøvesituationen. Det er en forudsætning, at der ikke sker en ændring af prøvens faglige niveau.

Fritagelse fra prøve

Skolens leder fritager en elev fra prøven, hvis eleven på grund af betydelig funktionsnedsættelse ikke, selv ikke på særlige vilkår, kan aflægge prøven. Fritagelse kan omfatte en eller flere prøver eller delprøver.

Regler om prøve på særlige vilkår og fritagelse for prøve er fastsat i bekendtgørelse om folkeskolens prøver. Du kan finde yderligere information herom i vejledningen *Prøver på særlig vilkår og fritagelse*, som kan tilgås på hjemmesiden: <https://www.uvm.dk/folkeskolen/folkeskolens-proever/tilrettelaeggelse/proeve-paa-saerlige-vilkaar-og-fritagelser>

Sygeprøver

En elev, som har været forhindret i at gennemføre en prøve på grund af sygdom, bortvisning fra prøve eller udeblivelse fra prøve, skal have mulighed for at aflægge sygeprøve.

Man kan orientere sig yderligere på [uvm.dk/fps](http://www.uvm.dk/fps) hjemmeside:
<http://www.uvm.dk/folkeskolen/folkeskolens-proever/tilrettelaeggelse/sygeproever>

Bilag A

Fp9	Kriterier	12	10	7	4	02	00	-03
Indhold	Opgavens krav	Besvarelsen dækker alle krav i forhold til situation, indholdselementer og fremstillingsformer.	Besvarelsen dækker alle krav i forhold til indholdselementer og fremstillingsformer. Besvarelsen dækker de fleste krav i forhold til situation og indholdselementer.	Besvarelsen dækker alle krav i forhold til fremstillingsformer. Besvarelsen dækker de fleste krav i forhold til situation og indholdselementer.	Besvarelsen dækker de fleste krav i forhold til fremstillingsformer. Besvarelsen dækker adskillige krav i forhold til situation og indholdselementer.	Besvarelsen dækker nogle krav i forhold til fremstillingsformer. Besvarelsen dækker enkelte krav i forhold til situation og indholdselementer.	Besvarelsen dækker ikke krav i forhold til fremstillingsformer, situation og indholdselementer	
	Genre og fremstillingsformer	Anvendelse af genrekarakteristika og fremstillingsformer er tilpasset tekstens hensigt, målgruppe og situation i hele besvarelsen.	Anvendelse af genrekarakteristika og fremstillingsformer er med enkelte undtagelser tilpasset tekstens hensigt, målgruppe og situation.	Anvendelse af genrekarakteristika og fremstillingsformer er i hovedparten af besvarelsen tilpasset tekstens hensigt, målgruppe og situation.	Anvendelse af genrekarakteristika og fremstillingsformer er i mindre dele af besvarelsen tilpasset tekstens hensigt, målgruppe og situation.	Anvendelse af genrekarakteristika og fremstillingsformer er få steder tilpasset tekstens hensigt, målgruppe og situation.	Anvendelse af genrekarakteristika og fremstillingsformer er uacceptabel i forhold til opgaveformulering og ikke relevant i forhold til tekstens hensigt, målgruppe og situation.	
	Disponering	Besvarelsen viser tydelig sammenhæng i indholdet, og rækkefølgen understøtter tydeligt tekstens hensigt.	Besvarelsen viser i hovedparten sammenhæng i indholdet, og rækkefølgen understøtter nogenlunde tekstens hensigt.	Besvarelsen viser nogenlunde sammenhæng i indholdet, og rækkefølgen understøtter i mindre grad tekstens hensigt.	Besvarelsen viser mindre sammenhæng i indholdet, og rækkefølgen understøtter i mindre grad tekstens hensigt.	Besvarelsen viser enkelte steder sammenhæng i indholdet, og rækkefølgen understøtter enkelte steder tekstens hensigt.	Besvarelsen viser ikke sammenhæng i indholdet, og rækkefølgen understøtter ikke tekstens hensigt.	
	Relevans	Besvarelsens indhold er både tydeligt relevant og dækkende i forhold til hensigt, målgruppe og situation.	Besvarelsens indhold er relevant og dækkende i forhold til hensigt, målgruppe og situation.	Besvarelsens indhold er overvejende relevant og dækkende i forhold til hensigt, målgruppe og situation.	Besvarelsens indhold er mindre relevant og dækkende i forhold til hensigt, målgruppe og situation.	Besvarelsens indhold er mindre relevant og kun delvis dækkende i forhold til det, der er tekstens vigtigste hensigt.	Besvarelsens indhold er mindre relevant og ikke dækkende i forhold til det, der er tekstens vigtigste hensigt.	
	Anvendelse af internettet	Alle anvendte kilder fra internettet er anvendt kildekritisk og bearbejdet i samspil med egen viden.	Næsten alle anvendte kilder fra internettet er anvendt kildekritisk og bearbejdet i samspil med egen viden.	En overvejende del af anvendte kilder fra internettet er anvendt kildekritisk og bearbejdet i samspil med egen viden.	En mindre del af anvendte kilder fra internettet er anvendt kildekritisk og bearbejdet i samspil med egen viden.	Få kilder fra internettet er anvendt kildekritisk og bearbejdet i samspil med egen viden.	Internettet er ikke anvendt i op-gaver, hvor der er krav om net, eller hvis internettet er anvendt, er kilderne ikke anvendt kildekritisk og bearbejdet i samspil med egen viden.	
	Kildeliste	Der er tydelig og korrekt kildehenvisning for de kilder, der er anvendt i opgaven.	Der er tydelig og næsten korrekt kildehenvisning for de kilder, der er anvendt i opgaven.	Der er en relevant, men mindre korrekt kildehenvisning for de kilder, der er anvendt i opgaven.	Der er en relevant men noget mangelfuld kildehenvisning. Typisk kun en URL-adresse.	Kildehenvisning for de kilder, der er anvendt i besvarelsen, er mindre relevant og mangelfuld.	Der er ikke kildehenvisning, da internettet ikke er anvendt i op-gaver, hvor der er krav om internet, eller hvis internettet er anvendt, er kildehenvisning ikke relevant og særdeles usikker og mangelfuld.	
Sprog	Sprog	Sproget er med variation i forfelt. Teksten har varieret og kompleks sætningsstruktur og brug af ord og sproglige virkemidler understøtter tekstens hensigt. I tekster, hvor det er relevant, viser teksten rigtig brug af avancerede begreber.	Sproget er med variation i forfelt. Teksten har varieret sætningsstruktur. Brug af ord og sproglige virkemidler understøtter stort set tekstens hensigt. I tekster, hvor det er relevant, viser teksten rigtig brug af centrale begreber.	Sproget er forståeligt og overvejende varieret og klart. Brug af ord og sproglige virkemidler understøtter tekstens hensigt mange steder. I tekster, hvor det er relevant, viser teksten overvejende rigtig brug af centrale begreber.	Sproget er de fleste steder forståeligt og til dels varieret. Brug af ord og sproglige virkemidler understøtter tekstens hensigt flere steder. I tekster, hvor det er relevant, viser teksten flere steder rigtig brug af centrale begreber.	Sproget er de fleste steder forståeligt, men skal eventuelt genlæses visse steder. Brug af ord og sproglige virkemidler understøtter tekstens hensigt enkelte steder. I tekster, hvor det er relevant, viser teksten usikker brug af centrale begreber.	Sproget er præget af menings-forstyrrende syntaks og skal genlæses mange steder. Brug af ord og sproglige virkemidler understøtter ikke tekstens hensigt. I tekster, hvor det er relevant, viser teksten misforstået brug af centrale begreber	
	Korrektur	Med få ubetydelige undtagelser er alle ord stavet korrekt. Teksten viser korrekt brug af punktum, afsnit, kolon, spørgsmålstegn og anførelsetegn. Komma er stort set sat korrekt.	Næsten alle ord er stavet korrekt. Teksten viser næsten korrekt brug af punktum, afsnit, kolon, spørgsmålstegn og anførelsetegn. Komma er anvendt mellem alle hovedsætninger og mange ledsætninger.	De centrale ord og hyppige ord er stavet korrekt. Teksten viser overvejende korrekt brug af punktum, afsnit, kolon, spørgsmålstegn og anførelsetegn. Komma er anvendt mellem næsten alle hovedsætninger og adskillige ledsætninger.	De fleste centrale ord og hyppige ord er stavet korrekt. Teksten viser adskillige steder korrekt brug af punktum, afsnit, kolon, spørgsmålstegn og anførelsetegn. Komma er anvendt mellem adskillige hovedsætninger og enkelte ledsætninger.	De fleste centrale ord og nogle af de hyppige ord er stavet korrekt. Teksten viser nogle steder korrekt brug af punktum, afsnit, kolon, spørgsmålstegn og anførelsetegn. Komma er anvendt mellem nogle hovedsætninger.	Nogle ord er stavet korrekt. Der er meget få eller intet punktum, afsnit, kolon, spørgsmålstegn og anførelsetegn. Komma er ikke anvendt.	
Form	Layout	Layoutet fremmer kommunikationen i hele besvarelsen. Skrifttype, afsnitsinddeling samt eventuelle billedmodaliteter er meget sikkert anvendt og afstemt.	Layoutet fremmer med enkelte undtagelser kommunikationen. Skrifttype, afsnitsinddeling og eventuelle billedmodaliteter er sikkert anvendt og afstemt.	Layoutet fremmer i hovedparten af besvarelsen kommunikationen. Skrifttype, afsnitsinddeling og eventuelle billedmodaliteter er anvendt nogenlunde sikkert.	Layoutet understøtter i mindre grad kommunikationen. Skrifttype, afsnitsinddeling og eventuelle billedmodaliteter er anvendt usikkert.	Layoutet understøtter ikke kommunikationen. Skrifttype, afsnitsinddeling og eventuelle billedmodaliteter er anvendt uden konsekvens.	Layoutet understøtter ikke kommunikationen. Skrifttype og afsnitsinddeling er anvendt helt inkonsekvent, og eventuel billedmodalitet er ikke anvendt.	
Mangler		Besvarelsen demonstrerer udtømmende opfyldelse af målene med ingen eller få væsentlige mangler.	Besvarelsen demonstrerer omfattende opfyldelse af målene med nogle mindre væsentlige mangler.	Besvarelsen demonstrerer opfyldelse af målene med en del mangler.	Besvarelsen demonstrerer en mindre grad af opfyldelse af målene med adskillige væsentlige mangler.	Besvarelsen demonstrerer den minimalt acceptable grad af opfyldelse af målene.	Besvarelsen er utilstrækkelig og demonstrerer en uacceptabel grad af opfyldelse af målene.	Besvarelsen er helt uacceptabel.
Karakter								

Bilag B prøveform A

Navn: _____ Prøveoplæg: _____ Dato: _____

Vurderingsskema - prøveform A	Fremragende (12)	Fortrinitligt/godt (10-7)	Jævnt/tilstrækkeligt (4-02)	Utilstrækkeligt/ringe (00 - -3)	Bemærkninger om forløbet af prøven
Forståelse af prøveoplæggets indhold					
Forståelse af sammenhænge mellem sprog, indhold og genre					
Begrundelse for danskfaglige tilgange					
Begrundelse for vurdering af prøveoplægget					
Perspektivering til opgivelser og andet stof					
Disponering af præsentationen					
Formulering og artikulation					
Klart og forståeligt sprog					
Samtalen – dialogen om prøveoplægget					
Oplæsning – tydelig og velartikuleret med blik for indhold og genre					
Samlet karakter efter votering					

Bilag B prøveform B

Navn: _____		Prøveoplæg: _____			Dato: _____	
Vurderingsskema - prøveform B	Fremragende (12)	Fortrinit/godt (10-7)	Jævnt/tilstrækkeligt (4-02)	Utilstrækkeligt/ringe (00 - 3)	Bemærkninger om forløbet af prøven	
Indsigt i prøveoplæggets indhold og forbindelse til fordybelsesområdet						
Indsigt i sammenhængen mellem sprog, indhold og genre						
Begrundelse for danskefaglige tilgange						
Begrundelse for vurdering af prøveoplægget						
Perspektivering til fordybelsesområdet, opgivelser og andet stof						
Disponering af præsentationen						
Formulering og artikulation						
Klart og forståeligt sprog						
Samtalen – dialogen om prøveoplægget						
Oplæsning – tydelig og velartikuleret med blik for indhold og genre						
Samlet karakter efter votering						

Prøvebekendtgørelsen

BEK nr 1128 af 14/11/2019

Bundne prøvfag

1. Dansk

Prøverne er skriftlige, jf. pkt. 1.2-1.18, og mundtlige, jf. pkt. 1.19-1.34.

1.1. Den skriftlige del af prøven omfatter en prøve i læsning og retskrivning, jf. pkt. 1.2-1.8 og en prøve i skriftlig fremstilling, jf. pkt. 1.9-1.18

Læsning og retskrivning

1.2. Prøven i læsning og retskrivning (dansk sprog og sprogbrug) består af en diktatdel, som oplæses for eleverne, og en opgavedel, som eleverne selv skal læse og løse. Opgavedelen indeholder forskellige opgaver i sprog og sprogbrug, korrektur og tegnsætning samt en selvstændig del i læseforståelse.

1.3. Prøven varer 1½ time. Heraf afsættes 1 time til retskrivningsdelen med lærerens diktering og elevens selvstændige arbejde med ordbøger og opgaver i dansk sprog og sprogbrug. ½ time afsættes dernæst til elevens selvstændige arbejde med læsedelen.

1.4. Tidligst 15 minutter inden prøven åbner skolens leder eller dennes stedfortræder konvolutten med lærerark, så den/de, der skal diktere, kan gennemse instruktionen og teksten på lærerarket. Skolens leder bestemmer, hvem der skal diktere. Det bør normalt være læreren i faget. Den, der dikterer, er ikke tilsynsførende og skal forlade lokalet, når dikteringen er færdig. En af de tilsynsførende kontrollerer, at prøven afvikles i overensstemmelse med anvisningerne på lærerarket. Efter 1 time afsluttes retskrivnings- delen, og læsedelen påbegyndes herefter.

1.5. Prøven afholdes som digital selvrettende prøve, jf. § 53, stk. 2.

1.6. Der prøves i at

- beherske et sikkert sprog med korrekt stavning,
- kunne læse korrektur på egne og andres tekster,
- anvende viden om sprog og sprogbrug, om sprogets forskellige funktioner, variation, opbygning og grammatik,
- afgrænse sætninger og sætte komma samt ordklasserne og deres funktion i sproget,
- anvende regler for sprogrigtighed,
- læse sikkert og hurtigt med forståelse og indlevelse,
- beherske forskellige læseteknikker,
- afpasse læsemåde efter formål, teksttype og medie,
- fastholde det væsentligste af det læste i skriftlig form og

– udvikle og udvide ordforråd og begrebsverden.

1.7. Ved prøven må der anvendes trykte og elektroniske ordbøger, der er i overensstemmelse med gældende retskrivning, som den er fastsat af Dansk Sprognævn. Ordbøger, som ikke kan medbringes eller opbevares lokalt, kan efter skolelederens nærmere anvisninger tilgås via internettet.

1.8. Der gives én karakter for læsning og én karakter for retskrivning.

Skriftlig fremstilling

1.9. Til besvarelse af opgaven i skriftlig fremstilling gives der 3½ time.

1.10. Besvarelsen i skriftlig fremstilling udarbejdes på computer og printes. Der må efter skolelederens nærmere anvisninger anvendes programmer, der har været anvendt i undervisningen, til behandling af tekst og billeder. Programmerne kan være med stave- og grammatikkontrol. Eleverne må ikke kommunikere eller dele deres dokumenter med andre under prøven.

1.11. Umiddelbart efter at opgavesættene er distribueret til eleverne, læses opgavernes overskrifter op for eleverne.

1.12. Prøven kan indledes med en samtalerunde af maksimalt 30 minutters varighed af den samlede prøvetid på 3½ time, jf. dog pkt. 1.15. Samtalerunden foregår i på forhånd aftalte grupper på 2-4 elever. Under samtalen kan eleverne drøfte opgavernes ordlyd, krav, teksttyper, genrer, forståelse af tekst, særlige ord og udtryk samt idéer til indhold og layout m.v. Eleverne må tage notater, som kan anvendes i den efterfølgende individuelle skrivning. Eleverne må anvende enhver information fra internettet. Eleverne må dog ikke kommunikere eller dele deres dokumenter med andre under prøven.

1.13. Efter gruppesamtalen går eleverne til deres individuelle arbejdspladser og udfærdiger deres besvarelser.

1.14. Skolens leder skal på forhånd fastlægge samtalerundens varighed, inden for den i afsnit 1.13 angivne tidsramme, som skal være fælles for alle deltagende elever.

1.15. Samtalerunden er valgfri for den enkelte elev. Eleverne vælger senest en uge inden første skriftlige prøvedag, om de ønsker at deltage i samtalerunden.

1.16. Der prøves i at

- forholde sig analytisk og reflekterende til tekster og andre udtryk fra forskelligartede medier,
- styre skriveprocessen fra idé til færdig tekst,
- udtrykke sig i en sammenhængende og disponeret form,
- skrive forståeligt, klart og varieret i teksttyper, der passer til situation og kontekst,
- udvikle og udvide ordforråd og begrebsverden,
- vise indsigt i sprogets spændvidde fra hverdagsprog til kunstneriske udtryksformer,
- beherske et sikkert sprog med korrekt stavning,
- kunne læse korrektur på egne tekster,
- anvende forskellige teksttyper, stilarter og de vigtigste regler for sprogrigtighed i forhold til målgruppen,
- anvende forskellige fremstillingsformer, fortælleknikker og virkemidler,

- udtrykke tekstens hensigt, målgruppe og situation,
- layoute tekster, så det fremmer kommunikation og
- anvende internettets muligheder bevidst og hensigtsmæssigt i relevant omfang.

1.17. Ved prøven må der anvendes alle de fagspecifikke hjælpemidler, som har været anvendt i den daglige undervisning. Det er desuden tilladt at anvende enhver information fra internettet. Eleverne må dog ikke kommunikere eller dele deres dokumenter med andre under prøven.

1.18. Der gives én karakter.

Mundtlig prøve

1.19. Ved afholdelse af den mundtlige prøve vælges der mellem enten prøveform A, jf. pkt. 1.21-1.25, eller prøveform B, jf. pkt. 1.26-1.34.

1.20. Den valgte prøveform er fælles for alle elever på samme hold. Ved skoleårets begyndelse træffer skolens leder bestemmelse om prøveformen.

Prøveform A

1.21. Der opgives et alsidigt sammensat stof inden for de områder, som fagets kompetencemål vedrører. Opgivelserne omfatter 80-100 normalsider af kortere tekster, bestående af et bredt udvalg af ældre og nyere prosa, poesi og drama samt sagprosa. Desuden opgives der tre større fiktive værker, hvoraf mindst to skal være danske romaner. Foruden teksterne opgives der indenfor multimodale og æstetiske tekster minimum 4 forskellige eksempler på anden fiktion og minimum 4 forskellige eksempler på anden ikke-fiktion. Opgivelserne skal fortrinsvis være af dansk eller anden nordisk oprindelse. Opgivelserne kan repræsentere stof fra både 8. og 9. klassetrin.

1.22. Oplæggene til den mundtlige prøve skal alsidigt repræsentere samtlige områder inden for det opgivne stof, både de kortere tekster, de større værker og de multimodale tekster. Det enkelte prøveoplæg er en tekst eller et eksempel på en multimodal tekst. Det skal have sammenhæng med opgivelserne, men være ukendt for eleven. Sproglige udtryk i prøveoplæg skal være på dansk. Eleven udvælger et stykke fra prøveoplægget til oplæsning. Hvis prøveoplægget er en multimodal tekst eller en æstetisk tekst uden tekstmodalitet, vælger læreren et tekststykke af ½ sides omfang med sammenhæng til oplægget, som eleven skal læse op. Eleven får 40 minutters forberedelsestid, og prøvetiden er 20 minutter inkl. karakterfastsættelse.

1.23. Eleven må i forberedelsestiden benytte ordbøger og egne optegnelser samt tage notater til brug for eksaminationen. Ordbøger og egne optegnelser, som ikke kan medbringes eller opbevares lokalt, kan efter skolelederens nærmere anvisninger tilgås via internettet.

1.24. Der prøves i at

- fortolke, vurdere og perspektivere tekster, æstetiske tekster og multimodale tekster ud fra såvel umiddelbar oplevelse som analytisk forståelse,
- redegøre for samspillet mellem sprog, indhold, genre og situation,
- demonstrere analytisk beredskab over for ældre og nyere dansk og udenlandsk litteratur, æstetiske tekster og multimodale tekster,
- redegøre for forskellige genrer, fremstillingsformer, fortælleknikker og virkemidler,
- redegøre for og vurdere etiske, æstetiske, historiske og fremtidige aspekter i litterære, æstetiske og multimodale tekster,
- forholde sig analytisk og vurderende til sagprosa og multimodale tekster,

- tale forståeligt, klart og varieret i en form, der passer til situation og kontekst,
- anvende et nuanceret og sikkert begrebs- og ordforråd,
- udtrykke sig i en sammenhængende og disponeret form,
- læse klart og flydende op og udtrykke en personlig forståelse af det læste og
- lytte aktivt i samtale.

1.25. Der gives én karakter.

Prøveform B

1.26. Der opgives et alsidigt sammensat stof inden for fagets kompetenceområder. Opgivelserne omfatter 80-100 normalsider af kortere tekster, bestående af et bredt udvalg af ældre og nyere prosa, poesi og drama samt sagprosa. Desuden opgives der tre større fiktive værker, hvoraf mindst to skal være danske romaner. Foruden teksterne opgives der indenfor multimodale og æstetiske tekster minimum 4 forskellige eksempler på anden fiktion og minimum 4 forskellige eksempler på anden ikke-fiktion. Opgivelserne skal fortrinsvis være af dansk eller anden nordisk oprindelse. Opgivelserne kan repræsentere stof fra både 8. og 9. klassetrin.

1.27. Ud fra de danskfaglige forløb i opgivelserne sammensætter læreren i samarbejde med eleverne et antal fordybelsesområder, som alsidigt dækker det opgivne stof. Eleverne trækker lod imellem disse fordybelsesområder. Inden for det lodtrukne fordybelsesområde udvælger eleven i samråd med læreren et prøveoplæg, som danner grundlag for elevens mundtlige prøve. Prøveoplægget må ikke have været genstand for undervisning i faget. Lodtrækning og forberedelse kan foregå individuelt eller i mindre grupper bestående af to elever. Eksaminationen ved den mundtlige prøve gennemføres individuelt.

1.28. Prøveoplægget består af en tekst, en æstetisk tekst eller et andet multimodalt udtryk. Sproglige udtryk i prøveoplægget skal være på dansk. Er prøveoplægget en multimodal eller æstetisk tekst uden tekstmodalitet, skal eleven vælge en kort tekst, der har sammenhæng med prøveoplægget, til oplæsning. Den valgte tekst må ikke være fra opgivelserne. Prøveoplæggene skal være alsidigt repræsenteret.

1.29. Efter lodtrækning af fordybelsesområde, som finder sted tidligst 10 skoledage, inden de skriftlige prøver påbegyndes, har eleven 10 undervisningslektioner til sit arbejde med fordybelsesområde, prøveoplæg og synopse.

1.30. Eleven udarbejder før prøven og med dansklærerens vejledning en synopse. Eleverne kan udarbejde synopsis enkeltvis eller i mindre grupper. Synopsen skal indeholde

- en præsentation af prøveoplægget,
- en præsentation af prøveoplæggets sammenhæng med fordybelsesområdet,
- en disposition for, hvad eleven vil præsentere ved den mundtlige prøve,
- en oversigt over, hvad der perspektiveres til,
- en præcisering af det udvalgte oplæsningsstykke,
- elevens eller klassens opgivelser og
- en oversigt over anvendte kilder.

1.31. Synopsen underskrives af elev og lærer og afleveres sammen med det valgte prøveoplæg til læreren i to eksemplarer.

1.32. *Prøven består i elevens præsentation af sit fordybelsesarbejde, en kort oplæsning af et udvalgt tekststykke samt en efterfølgende samtale om fordybelsesområdet og relevant danskfagligt stof – med udgangspunkt i opgivelserne. Præsentationen af prøveoplægget varer ca. 10 minutter. Prøven varer 25 minutter inkl. karakterfastsættelse.*

1.33. *Der prøves i at*

- fortolke, vurdere og perspektivere tekster, æstetiske tekster og multimodale tekster ud fra såvel umiddelbar oplevelse som analytisk forståelse,*
- redegøre for samspillet mellem sprog, indhold, genre og situation,*
- demonstrere analytisk beredskab over for ældre og nyere dansk og udenlandsk litteratur, æstetiske tekster og multimodale tekster,*
- redegøre for forskellige genrer, fremstillingsformer, fortælleknikker og virkemidler,*
- redegøre for og vurdere etiske, æstetiske, historiske og fremtidige aspekter i litterære, æstetiske og multimodale tekster,*
- forholde sig analytisk og vurderende til sagprosa og multimodale tekster,*
- vise indsigt i fordybelsesområdet,*
- tale forståeligt, klart og varieret i en form, der passer til situation og kontekst,*
- anvende et nuanceret og sikkert begrebs- og ordforråd,*
- udtrykke sig i en sammenhængende og disponeret form,*
- læse klart og flydende op og udtrykke en personlig forståelse af det læste og*
- lytte aktivt i samtale.*

1.34. *Der gives én karakter.*